

Čakanie na blahorečenie

Nastal čas na blahorečenie
významného teóloga
a vychovávateľa Romana
Guardiniho?

str. 4

Nebezpečenstvo okultizmu

P. Jacques Marie Verlinde
varuje pred koketovaním
s rôznymi ponukami
okultizmu

str. 8

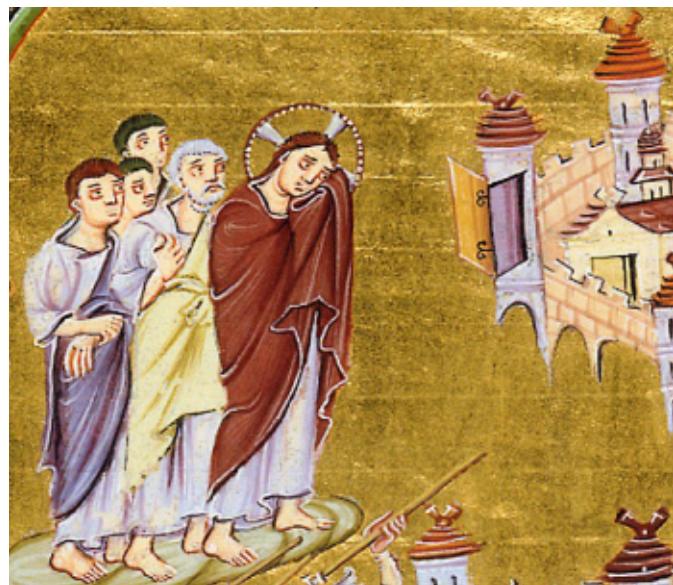
Umiera poézia?

Ak si má poézia znova
získať čitateľov, musí
nájsť, čo zaujíma nielen
básnikov.

str. 14

Medzera v slušnosti

Ježišov plač nad Jeruzalemom (detail), 10 – 11. stor.

Jedno je isté: Pán Boh najspravodlivejšie rozdelil rozum – nikto si nesťaže, že ho má málo... Skôr naopak – mnohí si myslia, že Pán Boh bol k nim v tomto zmysle až privel'mi štedrý. A tak aj kvôli tomuto presvedčeniu vznikajú, gribojedovsky povedané, útrapy z rozumu (*ope om yma*).

V dejinách západnej civilizácie sú tieto útrapy neraz hmataťné. Západnou kultúrou sa totiž už od staroveku plaví alegorická loď bláznov. Alegóriu tohto zvláštneho plavidla azda ako prvý použil Platón, a to v argumentácii proti vtedajším predstavám o demokracii. Platón vykreslil obraz lode bez kapitána. Velenia sa násilím chopili nepríčetní, ľahkovážni pasažieri, ktorým je kurz lode ukradnutý alebo ho nepoznajú, a skutočného kapitána, sice jediného, čo vie niečo o hviezdoch, vetre a koridlovaní, však považujú za nepotrebného. Tento ľuty dav je schopný zlikvidovať kohokoľvek, kto sa mu postaví do cesty, kto ho čo i len upozorní na neriadenú plavbu.

Od čias Platóna sa toho veľa nezmenilo, len grécku triéru postupne nahradili galeóny osvetenstva a v súčasnosti lode na jadrový pohon. A vari posádka sa stala sofistikovanejšia. Kapitánovi s veľkým *K*, ktorý stvoril nielen vesmír, ale dal mu aj zákony a pravidlá na pokojnú a úspešnú plavbu, sice priznáva istý status, no práve jeho pravidlá považuje za nemoderné, skostná-

tené, priam tmárske, skrátka za nepotrebné. Bez kapitána sa posádka zmocňuje pravdy, dokonca sa stáva jej majiteľkou. A keď sa nájde niekto, kto volá po dodržiavaní pravidiel plavby, kto kuzmányovsky „*cíti pravdy božskej Božské zákony*“, bujará posádka ho okamžite nielenže zahriakne, ale pre istotu aj náležite onálepkuje: *spiačnik, bigotný, najnovšie extrémista*. Lebo ani tu sa Platón nemýlil: „*Žijeme v osobitných časoch, keď mladí i starí sú vzdelávaní v lži, a toho, kto sa odváži hovoriť pravdu nazvú šialencom či bláznom.*“

Zdá sa, že alegorická loď sa však začína meniť na reálnu. Čoraz väčšimi nadobúda kontúry „nepotopiteľného“ Titaniku, symbolu nielen luxusu a prepychu, ale aj ľudskej pýchy a spupnosti, no najmä ľudskej tragédie. A v rámci „korektnosti“ sa už ani nespomínajú skutoční či legendami vytvorení šťastlivci, ktorí na pýchu britského lodstva nenastúpili či z akejsi príčiny ešte na začiatku plavby z nej vystúpili, a tak si zachránili životy. Azda aj preto začína byť aktuálny vtip z čias komunizmu, v ktorom sa režim prirovnáva k plavbe na Titaniku: Lod' sa potápia, no páni sa bavia. A priam sa natíska dodat', že najnovšie sa rozhodli aj „*vypĺňať medzera v slušnosti*“.

Rozjarená posádka európskej lode totiž ústami dánskej ministerky Ully Tørnæsovej veľmi rýchlo zareagovala na vari ešte rýchlejšie rozhodnutie Donalda Trumpa, ktorý už na štvrtý deň v úrade rozhadol o obnovení tzv. Mexico City Policy prezidenta Ronaldu Regana, čo znamená, že USA nebudú finančovať z federálneho rozpočtu organizácie podporujúce potraty či nedobrovoľné sterilizácie v afrických krajinách. A tak dánska ministerka vyzýva ministrov členských krajín EÚ, aby „*vyplnili medzera slušnosti*“ a aby sa ich krajinu spolupodieľali na financovaní organizácií podporujúcich potraty.

Ak by sme aj na chvíľu odhliadli od nemorálnosti potratov, len ľažko sa dá súhlasiť, že ich vykonávanie africkým ženám je práve to, čo po (neo)koloniálnom vyčíňaní je práve to najdôležitejšie, čo tento kontinent, na mnohých miestach zápasia o holé prežitie, naozaj potrebuje.

Jedno je isté: „*Vyplňanie medzery v slušnosti*“ vyzerá inak. A isté je aj to, že keď sa Ježiš „*priblíži a zazrie*“ (porov. Jn 19, 41) onú alegorickú loď súčasnosti, zaplače ako kedysi nad Jeruzalemom. A možno nezaplače ani tak nad Ully Tørnæsovou, ale nad tými, ktorí sa dajú a dávajú zlákať na loď bláznov. Lebo tí nemajú výhovorky. O nich totiž platí to, čo Erazmus Rotterdamský sformuloval vo svojej *Chvále bláznovstva*: „*Robiť nátlak je typické znamenie tyrana, znášať ho je znamením osla.*“

PAVOL PRIKRYL

**Podporte časopis
VOX**

**V roku 2017 ho môžete podporiť
aj poukázaním**

2 % z dane.

Viac informácií získate na www.vox.prikryl.sk

Vox In Deserto

Nebeský Otec, prichádzame dnes pred teba a chceme t'a poprosiť o odpustenie a požiadat' o ria-denie a sprevádzanie.

Vieme, že twoje Slovo hovorí: „Beda tomu, kto zlo nazýva dobrom“, ale to je presne to, čo sme urobili.

Opustili sme našu duchovnú rovnováhu – a prevrátili sme naše hodnoty.

Vykoristovali sme chudobných – a nazvali sme to lotériou.

Odmieňali sme lenivosť a – nazvali sme to prosperitou.

Zabíjali sme našich nenanodených – a nazvali sme to vol'bou.

Ospravedlnili sme tých, ktorí robia potraty – a nazvali sme to opodstatnením.

Zanedbávali sme disciplínu u našich detí – a nazvali sme to budovaním ich osobnosti.

Zneužívali sme moc a – nazvali sme to politikou.

Dychtili sme po susedovom postavení – a nazvali sme to ambíciou.

Zaplavili sme vzduch zneuctovaním a pornografiou – a nazvali sme to slobodou vyjadrovania.

Výsmievali sme sa zo starobylých hodnôt našich dedov – a nazvali sme ich tmárstvom.

Preskúmaj nás, Bože, a spoznaj dnes naše srdcia, očisti nás od každého hriechu a urob nás slobodnými.

Amen!

(Modlitba pastora Jœa Wrighta)

(Adam a Eva: Pryí hriech (3. stor.), Katakomby sv. Petra a Mercellina)

Nastal čas na blahorečenie významného teóloga a vychovávateľa Romana Guardiniho?

Čakanie na blahorečenie

ROMANO GUARDINI bol jeden z najväčších európskych mysliteľov, teológov, učiteľom kresťanského života, vedúcou osobnosťou liturgického hnutia, ako aj jeden z najvýznamnejších predstaviteľov nemeckého katolicizmu. Považuje sa aj za jedného zo spolutvorcov Druhého vatikánskeho koncilu. Hlasy, hovoriace o jeho blahorečení, súlnajú.

Romano Guardini zomrel v neblahom roku 1968 a už dvadsať rokov (od roku 1997) odpocíva v jednej z postranných kaplniek mníchovského univerzitného Kostola sv. Ľudovíta (St. Ludwig Kirche). K jeho hrobu viedie každoročná februárová púť ctiteľov, čitateľov a priateľov, ktorá sa spája s dvoma dátumami zo života nemecko-talianskeho teóloga, profesora a vychovávateľa – jeho narodeniny 17. februára 1885 a o jedenásť dní neskôr (28. 2.) liturgická pamiatka jeho krstného patróna sv. Romana, pustovníka a opáta kláštora Condat (v súčasnosti St. Claude, severovýchodne od Lyonu).

Pred niekoľkými rokmi sa s pútnikmi ku Guardiniho hrobu a s jeho ctiteľmi spojila skupina z Talianska, a to pri priležitosti postupného vydávania Guardiniho súborného diela v nakladateľstve Morcelliana s cieľom získať podporu na začatie beatifikačného procesu Romana Guardiniho. Otázkou bolo, či by takúto žiadosť nemohol vznieť vtedajší pápež Benedikt XVI., ktorý vo svojich príhovoroch a prácach Guardiniho často citoval, pričom vo svojom poslednom príhovore ku kardinálsmu zboru dokonca dva razy.

MILOVNÍK PRAVDY

Mladý študent teólogie Joseph Ratzinger sa sice s profesorom R. Guardinim stretol na univerzite len na krátky čas. Bolo to v povojnovom roku 1948 v rozbombardovanom Mníchove, ale v liste z 5. júla 1965 Ratzinger, už ako 38-ročný profesor dogmatiky, píše osiemdesiatročnému Guardinimu, že sa aj on usiluje „svojim študentom zodpovedať“

otázku o podstate kresťanstva so spojením na to, ako ste nám svojho času svojimi prednáškami a kázňami (kterých som, bohužiaľ, mal to šťastie vypočuť si len málo) otvárali cestu k rozlišovaniu toho, čo je kresťanské. A to spôsobom, ktorý už je neodmysliteľnou súčasťou teologickej práce našich čias“.

Prirodzene, že Joseph Ratzinger nezmenil názor na Guardiniho ani po svojom zvolení za hlavu Cirkvi. „*Bol to muž vnútorného dialógu a hľbokej kultúry, zamilovaný do pravdy o Bohu a do pravdy o človeku. Nešlo mu o to, len poznat čokoľvek či veľa vecí, chcel poznat pravdu o Bohu a o človeku a odhaliť kresťanský pohľad na svet,*“ popísal Benedikt XVI. svojho niekdajšieho učiteľa.

V súvislosti s možným otvorením beatifikačného procesu napísal emeritný pápež v júli 2012 s radostným súhlasom cirkevnej historičke Hanne-Barbare Gerl-Falkovitzovej, ktorá Guardiniho kauzu presadzuje v Nemecku: „*Takto by mohol tento veľký učiteľ uvažovať o viere a vo viere získať novú váhu vo verejnom priestore Cirkvi a sveta.*“

NUTNOSŤ MODLITBY

V lete minulého roku (18. 7. 2016) dal mníchovsko-freisingský arcibiskup kardinál Reinhard Marx na vedomie, že otvorenie diecéznej fázy beatifikačného procesu sa blíži. Kardinál zároveň schválil text modlitby na tento úmysel a pripravil budúci Guardiniho proces k procesu v kauze anglického kardinála Johna Henryho Newmana, ktoré sa po dlhom trvaní zakončilo až na osobné prianie pápeža Benedikta XVI. Mní-

Snímka: archív

chovský arcibiskup opakovane poukázał na potrebnú trpezlivosť, ako aj na nutnosť rozsiahlejšej ľudovej úcty, ktorá musí vyrastať odspodu.

Podľa kardinála R. Marxa je vedecké bádanie nad Guardiniho dielom pomerne dobre rozvinuté, teraz musí vzniknúť širšie hnutie modlitby a náboženskej úcty, ukotvené najmä v miestach Guardiniho života a práce. A tých vďaka Guardiniho nemecko-talianskemu pôvodu, knazstva a univerzitnej dráhe nie je málo: Verona, kde sa nedaleko Arény 17. februára 1885 narodil, Mainz, kde žil ako dieťa, gymnazista a kaplán, a to až do habilitácie v dvadsiatych rokoch minulého storočia, jazero Como a Isola Vicentina nedaleko talianskej Vicenzy, kde žila jeho matka a kde často trávil letné prázdniny, Berlín, Tübingen a Mníchov, kde akademicky pôsobil. A, prirodzene, aj hrad Rothenfels, kde v rokoch 1920 až 1939 získal majstrovstvo vo vedení mládeže a kde jeho školením prešli tisíce dospievajúcich žien a mužov.

Do popredia sa však dostávajú aj iné miesta a inštitúcie – mníchovská Katolícka akadémia, ktorej činnosť sa začala Guardiniho príhovorom, berlínska Guardiniho nadácia ((Romano Guardini Stiftung), ktorá udržuje jeho odkaz podporou jednej profesúry (zatiaľ

>>>

čo v Mníchove sa Guardiniho katedra práve uzavrela). A nie na poslednom mieste sa treba aj zmieniť o neveľkej obci Mooshausen nedaleko bavorského Memmingenu, kde na fare našiel Guardini útočisko počas vojnovej rokov 1943 – 1945 u priateľa knaza Josepha Weigera.

Po vojne pozvali R. Guardiniho prednášať na katedru filozofie náboženstva a katolíckeho svetonáhľadu v Berlíne, ako aj na rovnomenennú katedru filozofickej fakulty v Mníchove. V roku 1962 ho menovali za člena prípravnej liturgickej komisie pre Druhý vatikánsky koncil. Svätý Otec bl. Pavol VI. ponúkol Guardinimu titul kardinála, ten však túto čest útico odmietol. Na univerzite sa vždy cítil ako doma a chce tam aj zostať.

JE NUTNÉ? JE!

Možno sa teraz vynára otázka, či priam až námietka, či je Guardiniho blahorečenie skutočne nutné, keďže je tento významný teológ už aj tak v nebi pri Bohu a jemu samotnému sa tak vlastne nepreukazuje priveľká láskavosť, pretože sa verejnosti skôr stránil.

Tu však treba povedať, že beatifikačný proces neslúži ani tak svojmu protagonistovi, ako skôr členom doteraz bojujúcej Cirkvi, ktorí môžu čerpať z darov Božieho služobníka a dovolávať sa jeho pomoci a orodovania pri premáhaní strastí a pokušení. A preto je dôležité ohľadom Guardiniho povedať aj o jeho ľažkomyselnosti, ktorá bola jeho celoživotnou prítážou, rovnako ako mnohé telesné a duševné utrpenia, ktoré ho stále sprevádzali, ale zároveň je potrebné hovoriť aj o jeho vernosti v prieste, kňazskom vyžarovaní pri liturgii, o väznosti a hlbke vyučovania, o priamej ceste hľadania pravdy, ktorou sa vždy uberal, a to aj v najhorších berlínskych rokoch, a ktorá tak význačne ovplyvnila nielen jeho kresťanský protinacistický odboj. Je totiž známe, že z Guardiniho spisov ľažili členovia skupiny Biela ruža, najmä neskôr popravený študent Willi Graf (1918 – 1943).

PRAECEPTOR GERMANIAE

Duchovné zázraky, ktoré vyvolalo Guardiniho dielo, sú dostatočne známe a zdokumentované. V päťdesiatych rokoch minulého storocia sa jeho esej *Koniec novoveku* (*Das Ende der Neuzeit*) umiestnila v jednej známej nemeckej ankete na prvom mieste medzi desiatkou kníh, ktoré by si opýtaný vzal so sebou na pustý ostrov. Jeho spisy vychádzajú z úzkeho prepojenia myslenia a mysiacou osobnosťou a bez aké-

Snímka: archív

Romano Guardini napísal desiatky významných diel

hokoľvek sentimentu sa tu dá hovorit o teológiu srdca.

Guardiniho čítala aj Edith Steinová, dokonca jeden z jej učiteľov, filozof a konvertita Max Scheler, ktorý mladého súkromného učiteľa Romana Guardiniho stretol roku 1922 v Bonne, v noms

na prvý pohľad rozoznal nielen hlboko veriacoho človeka, ale aj lásku vychovávateľa. Ešte krátko pred svojou smrťou nazval Scheler Guardiniho „nemeckým kresťanským pedagógom v pravom zmysle slova“. A benediktínsky opát a teológ Hugo Lang prisúdil učiteľovi troch generácií nemeckej mládeže česný titul *Praeceptor Germaniae*.

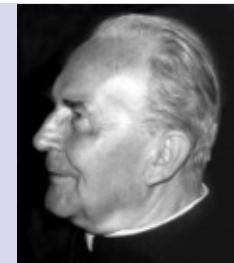
Guardiniho vychovávateľská služba však vedela v správny čas ustúpiť, ako v roku 1921 rozviedol vo svojich *Listoch o sebavzdelávaní* (*Briefe über Selbstbildung*). Týmto útlym spisom sa autorovi podarilo vystihnuť zmysel celého pedagogického úsilia – od výchovy cudzími ľuďmi prejsť k sebavýchove a k vlastnému utváraniu sa.

„Som presvedčený, že Romano Guardini je mysliteľ, ktorý môže veľmi veľa povedať ľuďom našich čias, a to nielen kresťanom,“ tvrdí o nemeckom teologovi talianskeho pôvodu pápež František. Záleží teda na Cirkvi, či si okrem vynikajúceho teóloga a mimoriadneho vychovávateľa v Romanovi Guardinim vyprosí aj patróna katolíckeho vzdelávania.

JANA GRUBEROVÁ/RV, red

Slovenský guardiniovec

LADISLAVA HANUSA (na snímke), azda najvýznamnejšieho katolíckeho intelektuála, akého sme kedy na Slovensku mali, významne ovplyvnil Romano Guardini.

Ľadislav Hanus začal v roku 1926 študovať teológiu v Spišskej Kapitule. V študijnom roku 1927/28 prestúpil na štúdium teológie a filozofie do Innsbrucku, kde v roku 1932 získal doktorát z teológie. Počas innsbruckých štúdií sa zoznámil s myšlienkami katolíckeho mysliteľa Romana Guardiniho.

Katolícka mládež vyprahnutá hrôzami prvej svetovej vojny sa začala zhromažďovať okolo tohto mysliteľa, čítala jeho zošitky, diskutovala o nich. Tento pohyb, ktorý dostal názov *Jugendbewegung*, zachvátil celé Nemecko.

L. Hanus sa osobne stretol s Guardinim, mal možnosť hovoriť s ním na prechádzkach. Guardini ho nasmeroval a poznačil na celý život. Neskor napísal, že ako sa 20. storočie nazývalo einsteinovským, teilhardovským, možno ho rovnako nazvať aj guardiniovským.

Ked' sa L. Hanus vrátil do vlasti, pokračoval najprv ako kaplán na rôznych miestach, potom ako profesor morálky v Spišskej Kapitule, až ho komunisti v roku 1952 zatkli a v ľažkom väzení strávil 13 rokov. Po návrate na slobodu či už ako kurič, alebo neskôr ako farár v Kvačanoch a Hybiach pracoval na svojich rozpracovaných témach ďalej.

Počas svojho života napísal 15 monografií, nespočetné množstvo článkov, zhromažďoval okolo seba kňazov, umelcov a kultúrnych pracovníkov. Pri tomto všetkom vychádzal práve z guardiniovského videnia Cirkvi, kultúry a sveta. O samotnom Guardinim napísal knihu *Romano Guardini. Myslitel a pedagóg storočia* (Lúč, 1994).

Pobyt Ladislava Hanusa v Innsbrucku, osobné stretnutie s Guardinim a jeho myšlienkami ho poznačili na celý život a cez neho majú blahodarný vplyv na celé Slovensko do dnešných dní.

FM

Mexický exorcista, páter Sedano: Diabol existuje!

Diabol sa ma bojí

Páter FRANCISCO LOPEZ SEDANO z rádu Misionárov Ducha Svätého je 80-ročný mexický exorcista. Vykonal vyše 6 000 exorcizmov. O pôsobení diabla poskytol rozhovor po španielsky vychádzajúcim kalifornským novinám *Hoy*.

Existuje diabol?

Prirodzene!

Ako zlá bytosť, alebo je len zlom ľudskej bytosti?

Ježiš stál mnoho ráz tvárou v tvár so samotným Satanom a hovoril s ním. Nehovorí sa s vecou, hovorí sa s osobou.

Ako to, že ste sa stali exorcista?

Bolo to z nutnosti, kvôli veľmi vážnym prípadom, ako aj nutnosti čeliť býkovi. Neveril, že démon môže konáť tak agresívne. Zdalo sa mi to vymyslené.

Čo vás prinútilo veriť?

Môj kolega kňaz, ktorý bol do toho zapojený, mi ukázal, že bojovať proti zlu je povinnosť. Povedal mi: „Musíš ísiť do tohto kvôli prikazu Pána.“

Kvôli príkazu?

Sú tri príkazy: šíriť Božie slovo, uzdravovať chorých a vyháňať démonov. Všetky tri sú v rukách Cirkvi, ale mnohí kňazi nechcú čeliť býkovi, boja sa ho.

Títo kňazi neveria v diabla?

Bolia ma prípady, v ktorých ľudia išli za svojím kňazom, a ten im povedal: „Predstavujete si veci, ktoré neexistujú.“ A títo ľudia nebudú vedieť, čo robiť, pretože v noci ich „niekto“ obťažuje, udiera, vydadzuje z posteľ, udiera o stenu.

Hovorili ste s diabolom?

Mnoho ráz. Diabol hovorí cez ľudí, ktorí sa dostali na jeho územie. Pýta sa ma: „A ty si kto, aby si ma vyhnal?“ Odpovedám: „Nikto, ale prichádzam v mene Krista, tvojho Boha a Pána, a hned odíd, posielam ťa v jeho mene, chod, vypadni!“

Nebojíte sa?

Nie, pretože Boh nás chráni. Keby to nerobil, nikto by sa do toho nepúšťal.

Ako rozlíšite osobu, ktorá to predstiera a osobu, ktorá je posadnutá?

V kom sú démoni, začne kričať, štekáť ako pes, vrieskať alebo sa zvýjať či sa plaziť ako had. Je tisíc foriem.

Čo hľadá diabol?

Prianím démona je vzdialiť nás od Boha, robí nás lenivými, unavenými, ospalými, nedôverčivými, zúfalými...

Takže žijeme v diabolských časoch...

To je pravda. Väčšinou som zvykol natrafiť na tri až päť prípadov denne.

Ako človek vie, že potrebuje exorcizmus?

Počuje hľasy, cíti nenávisť či odmieta Boha, predtým veril, teraz zavrhol Bibliu. Škody spôsobené Satanom sú mimo klinickej medicíny. Ide o škody, ktoré veda nedokáže detektovať.

Byť posadnutý démonom neznamená liezť po stenách?

Nie, ale môže to tak byť. Ked' je prítomný diabol, stať sa môže čokoľvek. Videl som 18-ročného chlapca odtlačil v kostole päť veľkých a tăžkých lavíc, čo sa nepodarilo ani desiatim ľuďom. Mal obruskú silu. Museli ho držať traja, aby sme mohli spraviť exorcizmus.

Čo sa páči diablu?

Rád nás vzdáľuje od Boha, desí nás, vyhŕáza sa nám, aby sme sa triasli. Takito ľudia ho potom ľahšie nasledujú.

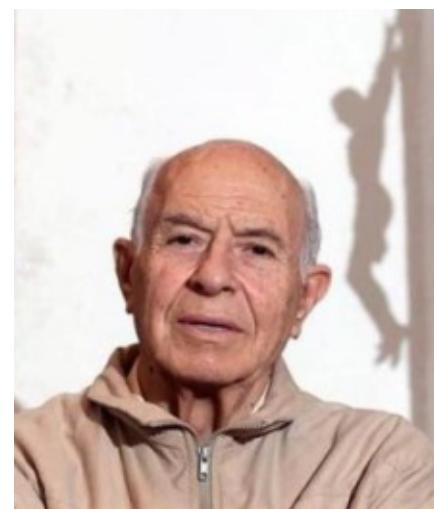
Diabol si vyberá ľudí alebo ho ľudia nechajú vstúpiť?

Ľudia nechávajú vstúpiť diabla. Nezačínan by si s nami, ak by sme mu neotvárali dvere. Preto Boh zakazuje praktizovať magie, povery, čarodejnictvo, kúzelnictvo, veštenie, astrológiu a komunikáciu s mŕtvymi. Toto je sedem území klamstiev a podvodu.

No v Mexiku sa všetci radia so svojím horoskopom.

To, že hviezdy ovplyvňujú náš život, je najväčšia lož. Ako nás môžu ovplyvňovať?! Rovnako je to s mágiou, veciam sa prikladá, ktorú nemajú. Nosiť podkovu, lebo mi dá šťastie, je lož.

Neplatí to aj na niektoré veci Cirkvi? Napríklad s obrázkami svätých?

Nie. Musíte vedieť rozlišovať. Ak nosíme obraz Krista či Panny Márie ako ochranu, je za tým niečo vážne, autentické, zatiaľ čo za podkovou nie je nič, len lož.

Je nejaká verejná postava, o ktorej si myslíte, že má dohodu s diablon?

Občas Peña Nieto so svojimi bláznovstvami o homosexuálnych sobášoch.

Cítili ste niekedy strach?

Nie, diabol má strach zo mňa.

Ako si predstavujete nebo?

Nedokážeme si ho predstaviť, je mimo nášho dosahu.

Myslíte na smrť?

Áno, často.

Bojíte sa?

Nepatrne, pretože som hriechník. Všetci sme hriechníci a zlyhávame, tak pápež, ako aj všetci ľudia.

Aký chcete mať epitaf?

Ďakujem, Pane, za život.

Neberie vám nádej toľko zla?

Nie, potvrduje to nádej, pretože Kristus porazil a vyhral absolútну vojnu. Satan sa usiluje rozpútať malú vojnu, ale ani ho tým nepošteklí.

Aký je najhorší hriech Mexičanov?

Modlárstvo.

Je korupcia politikov hriech?

Prirodzene, je to väzny hriech. A Boh hovorí, že skorumpovaní budú tvrdo súdení.

Aké pokánie by ste uložili skorumpovanému politikovi?

Tak dvetisíc rokov na pomalom ohni!
Hahahaha...

MIGUEL de la VEGA
(Preklad Boka Pika)
(Snímka:MSPs)

Sv. Ján Pavol II chcel, aby sme sa vrátili k modlitbe k sv. Michalovi archanjelovi

Lev XIII. mal zaujímavý zvyk – po tom, ako docelebroval svätú omšu v súkromnej kaplnke vo Vatikáne, na druhej asistoval. Bola to d'akovná svätá omša. A tak to bolo aj 13. októbra 1884. Počas druhej sv. omše sa pápež náhle zastavil pri päte oltára. Ľudia, ktorí stáli v jeho blízkosti zbadali, že zdvihol hlavu smerom hore. Lev XIII. tam takto stál asi desať minút, akoby v tranze, no zároveň sa zdal vystrašený. Tvár mal popolavú, až bieleľu. Podľa Domenica Pechenina, ktorý bol svedkom tejto udalosti, bol výraz pápeža plný „hrôzy a úžasu, niečo nezvyčajné a vážne sa v ňom dialo“.

A zrazu, akoby nič, rýchlym krokom odišiel od oltára.

„Svätosť, necítite sa dobre? Niečo sa stalo? Potrebujete niečo?“ pýtali sa ho prestrašene jeho sekretári.

„Nič, nič. Nechajte ma osamote. Nič sa nestalo,“ odvetil pápež a odišiel do svojej pracovne. V samote sa ponoril do seba. A potom začal písat...“

DO KAŽDEJ FARNOSTI

Blízkym spolupracovníkom pápeža Leva XIII. bolo jasné, že sa v kaplnke stalo niečo dôležité. Asi o pol hodinu, keď napäťie vrcholilo, dal si pápež zavolať sekretára Kongregácie pre ríitus a dal mu do ruky papier: „Nechajte to vytlačiť a rozšírite to v celej Cirkvi, pošlite to do každej farnosti,“ prikázal pápež.

Aké videnie mal Lev XIII.? Podľa jedného opisu videl, ako démonické sily obkolesujú Rím. Biskup Pavol M. Hnilica, SJ, vo Zvolene v lete 1996 o tom povedal: „Pápež Lev XIII. vtedy

videl, ako diabol búral Chrám svätého Petra, ktorý symbolizoval Cirkву. Na jeho výkrik Boh poslal archanjela Michala, ktorý diabla zahnal. Lev XIII. hned napísal modlitbu ku svätému Michalovi, ktorú nariadił modlit' sa.“

Podľa iného opisu pápež počul dva hlasu: jeden sladký a láskavý, druhý chrapľavý a ostrý. Zdalo sa mu, že tieto hlasu prichádzali z blízkosti tabernáku. Ihneď pochopil, že sladký a láskavý hlas patrí Ježišovi, zatiaľ čo chrapľavý a ostrý satanovi. Išlo o rozhovor medzi Ježišom a satanom, v ktorom satan pyšne tvrdil, že môže zničiť Cirkvu, ale na to, aby to mohol uskutočniť, pýtal si viac času a viac moci. Ježiš povolil satanovi sto rokov, teda jedno storočie, v ktorom vykoná svoje najhoršie dielo. Podľa mnohých to malo byť 20. storočie.

Od tridsiatych rokov 20. storočia sa v katolíckych publikáciách objavilo viacero verzií videnia Leva XIII. Medzi nimi bol aj opis Levovho sekretára Mons. Rinalda Angelihó, podľa ktorého sa mu Lev XIII. zdôveril, že počas omše videl zástup démonov, ako sa vrhali na Večné mesto a útočili naň.

VÝZVA SV. JÁNA PAVLA II.

Lev XIII. po svojom modlení vo svojej pracovni napísal modlitbu, ktorá je známa ako *Modlitba k sv. Michalovi archanjelovi*. V roku 1886, teda dva roky po svojom silnom zážitku pápež

rozhodol, že sa táto modlitba bude modliť po každej omši v celej Cirkvi. Táto praktika pokračovala až po Druhý vatikánsky koncil, ktorý ju ukončil odporúčajúc, aby veriaci pokračovali v tejto pobožnosti v súkromí.

Biskup Pavol Hnilica v knihe *Rozhovory* spomína, ako mu pápež Pavol VI. osobne povedal: „Denne sa modlíme modlitbu k sv. Michalovi archanjelovi napriek tomu, že ju liturgická komisia zrušila. Modlíme sa ju po taliansky po každej privátnej svätej omši.“ Slovenský biskup odpovedal: „Svätý Otče, vy ste nadradený kongregáciu, vy sa môžete dišpenzovať, ale my musíme posluchať.“ Vtedy bl. Pavol VI. povedal: „Privátne sa ju každý môže spokojne modliť.“

Presne sto rokov po tom, čo pápež Lev XIII. napísal svoju známu modlitbu, pápež sv. Ján Pavol II. počas međzinárodného roku rodiny varoval, že osud ľudstva je vo veľkom nebezpečenstve. Hoci nenariadił opäťovné zavedenie prednesenia modlitby na konci omší, no vyzval všetkých katolíkov po celom svete, aby znova vykonávali túto prosbu k Princovi anjelov, a tak spoľočne prekonali sily temnoty a zla vo svete.

Výzva poľského pápeža je vysoko aktuálna aj v súčasnosti. Či práve v nej.

Sv. Michal archanjel, bráň nás v boji, bud' nám ochrancom proti zlobe a úkladom diabla...

Spracovala A. T.

Aktuálna modlitba

Sto rokov po tom, čo jeden z najväčších pápežov historie Lev XIII. napísal slávnu modlitbu k sv. Michalovi archanjelovi, d'alsí velikán Cirkvi, pápež sv. Ján Pavol II., vyzýval na obnovení tejto modlitby.

videl, ako diabol búral Chrám svätého Petra, ktorý symbolizoval Cirkvu. Na jeho výkrik Boh poslal archanjela Michala, ktorý diabla zahnal. Lev XIII. hned napísal modlitbu ku svätému Michalovi, ktorú nariadił modlit' sa.“

Podľa iného opisu pápež počul dva hlasu: jeden sladký a láskavý, druhý chrapľavý a ostrý. Zdalo sa mu, že tieto hlasu prichádzali z blízkosti tabernáku. Ihneď pochopil, že sladký a láskavý hlas patrí Ježišovi, zatiaľ čo chrapľavý a ostrý satanovi. Išlo o rozhovor medzi Ježišom a satanom, v ktorom satan pyšne tvrdil, že môže zničiť Cirkvu, ale na to, aby to mohol uskutočniť, pýtal si viac času a viac moci. Ježiš povolil satanovi sto rokov, teda jedno storočie, v ktorom vykoná svoje najhoršie dielo. Podľa mnohých to malo byť 20. storočie.

Od tridsiatych rokov 20. storočia sa v katolíckych publikáciách objavilo viacero verzií videnia Leva XIII. Medzi nimi bol aj opis Levovho sekretára Mons. Rinalda Angelihó, podľa ktorého sa mu Lev XIII. zdôveril, že počas omše videl zástup démonov, ako sa vrhali na Večné mesto a útočili naň.

Modlitba k sv. Michalovi archanjelovi

Svätý Michal archanjel, bráň nás v boji, bud' nám ochrancom proti zlobe a úkladom diabla. Pokorne prosíme, nech mu Boh ukáže svoju moc. A ty, knieža nebeských zástupov, Božou mocou zažeň do pekla satana a iných zlých duchov, ktorí sa na skazu duší potulujú po svete. Amen.

P. Jacques Marie Verlinde varuje pred koketovaním s rôznymi ponukami okultizmu

Nebezpečenstvo okultizmu

Belgický kňaz Jacques Marie Verlinde, pôvodne nukleárny chemik, po svojom uzdravení zakladateľ spoločenstva Rodina sv. Jozefa, prežil hlbokú skúsenosť so svetom okultizmu a jeho praktikami. Zažil však aj oveľa hlbšiu uzdravujúcu a oslobodzujúcu skúsenosť s Ježišom Kristom, o čom vydáva svedectvo.

Niet o tom pochýb: Zo stretnutia s rôznymi praktikami okultizmu vyjde človek ako psychická troska. Každý kto sa vydá malými krokmi na túto cestu – začne tak trochu s jogou, trochu so špiritizmom a pohráva sa s okultizmom, nechá sa trochu zasvätiť do ezoteriky –, konzumuje po kvapkách jed.

Nemyslite si, že sa môj súčasný stav ustálil mesiac po skončení s ezoteric kými skúsenosťami. Denne stretávam množstvo hlboko zranených mladých ľudí. Musia podstúpiť dlhú cestu uzdravovania a oslobodzovania. Len tak je možné ich postupne vytrhnúť z ich závislostí.

MODLOSLUŽBA

Nesmieme zabúdať, že indické mantry, ktoré človek pri zasväcaní dostane, obsahujú mená božstiev. Nie je teda možné konať transcendentálnu meditáciu neutrálne. Keby som vám preložil zo sanskritu texty, ktoré sa pri mantri ustavične dokola opakujú, poznáte, že znamenajú: „Padám pred tým alebo oným božstvom a vzývam ho.“ Ako môžem ako kresťan, ktorý sa domnieva, že vzýva len Krista, opakovať pol hodiny slová s týmto významom? Je to rýdza modloslužba, aj keď sa koná ho ci nevedome.

Okrem toho v obrade iniciácie zasväcaný dostane v mene božstva všakové predmety, ktoré sú spojené s hlbokou symbolikou. Týmito symbolmi sa človek božtvám odovzdáva.

Spomínam si na jednu priam fyzickú skúsenosť pri jednej takejto iniciácii. Dotyčnú osobu sila, ktorá vychádzala z obrazu hrajúceho rolu pri tomto obrade, doslova vrhla na zem, a tak sa ten človek stal podmanený. Chcem preto s úplnou vážnosťou varovať pred poukusi zasadniť jogistické praktiky, man-

tru a iné východné ríty do kresťanského prostredia.

OBETE

Niekto môže namietnuť, že som netolerantný. Na základe svojich osobných skúseností však nemôžem hovoriť inak. Pripúšťam, že moja skúsenosť bola extrémna. Ale práve v tom je jej prednosť: pomáha otvoriť oči. Kto čo len trochu skúša jogu, nepozná nebezpečenstvo, že sa dáva na cestu, na ktorej koniec by nechcel dospiť.

Nie je možné získať pomocou týchto techník také splynutie, ktoré z nás urobia médiá kozmických sôl, a zostať pri tom neporušený. Tieto techniky sú totiž veľmi účinné ako v malých, tak aj vo veľkých dávkach. Ich účinnosť spočíva v tom, že otvárajú človeka a robia z neho médium. A to má skôr-neskôr za následok, že sa človek stane obetou bytosti, s ktorými by radšej nesympatizoval.

Mnohí pokladajú toto varovanie za prehnané. No mne sa to denne potvrdzuje pri duchovnom vedení mladých ľudí, ktorí majú sklon k týmto pokusom.

Táto náhylnosť súvisí s banalizáciou okultných techník a praktík v rámci New Age. To v sebe integruje hinduistické techniky, čínsku religiozitu, ale aj okultné praktiky od magnetizmu až po channeling (*komunikácia s duchmi* – pozn. red.). S tým všetkým sa spájajú metódy alternatívnej medicíny a určité iniciáčne praktiky ezoterických škôl. Každý si tu môže nájsť nejakú ponuku.

ZLÉ ČI DOBRÉ?

Pri tom však spravidla nezostane. Krok za krokom sa postupuje ďalej. Skôr či neskôr sa skončí pri uvoľňovacích technikách. Tie vedú k pokročilej joge, cvičeniam v koncentráции a k metódam

Ilustrácia: archív

ovládania psychiky. Pomaly sa človek dostáva nielen k ovládaniu vlastnej psychiky, ale aj k ovládaniu ľudí vo svojom okolí, v lepšom prípade sa končí pri bielej magii.

Podľa mňa spočíva nebezpečenstvo v tom, že sa človek stáva médiom, a to pomocou techník, ktoré otvárajú človeka pre kozmické energie.

Tu si však treba položiť otázku: Prečo sú tieto prirodzené energie zlé, keď všetko, čo bolo stvorené, je dobré?

To súhlasí. Ony pochádzajú z Božej ruky. No – a teraz prichádzam k svojej vlastnej skúsenosti – vystavovať sa úplne týmto energiam nie je prirodzené. Existujú bytosti, ktoré sú nezlučiteľné s prítomnosťou Ježiša Krista, Ducha Svätého a dobrých anjelov.

Ako si to máme vysvetliť? Klúč nájdeme v 3. kapitole *Knihy Genesíza*. Tu sme konfrontovaní s následkami prvotného hriechu. A v 8. kapitole *Listu Rimanom* sv. Pavol hovorí o tom, že celé tvorstvo stoná a túžobne očakáva oslobodenie. Dedičným hriechom nie je poznámený len človek, ale celé tvorstvo.

NOSITELIA INFORMÁCIÍ

Tu sa dotýkame ústredného problému: Isteže, príroda je sama v sebe a o sebe dobrá. Ale knieža tohto sveta, o ktorom hovorí Ježiš Kristus, prebýva práve vo svete.

Nie sú len dobrí anjeli. Sú aj iné sily, o ktorých hovorí 6. kapitola *Listu Efazanom*. Na to nesmieme zabúdať. Po prvotnom hriechu existuje hlboké rozdelenie. Sú tu v hre také sily, ktoré pôsobia proti spásie človeka.

>>>

Ked' sa zoznámi „otvorenie“ s týmto okultnými silami, nezaznamenávame len blahodarné účinky. Súvisí to s tým, že nositelia kozmických sín sú iné bytosti.

Aby som to mohol vysvetliť, použijem príklad rádiových vln. Aj tu máme čo robiť s dlhodobou energiou, ktorá sama neobsahuje informácie. Tieto vlny však majú svoju moduláciu, ktorá je nositeľka informácií.

Ako médium sa otváram všetkým vlnám, čo by ešte nebolo nič zlé. Tieto vlny však obsahujú aj moduláciu s informáciami, ktoré nie sme schopní odfiltrovať. Títo „paraziti“ potom využívajú príležitosti, aby vstúpili do človeka. Duchovné bytosti využívajú našu otvorenosť, aby sa v nás udomácnili. Ked' prijímam energiu, otváram sa aj pre nich.

KANÁL PRE DUCHOV

Ked' som ešte praktizoval radiestéziu (*schopnosť vnímania údajných energetických polí, pociťovanie žiarenia –* pozn. red.) a iné okultné praktiky a pristupoval som k nim z vedeckého hľadiska, všetci, ktorí boli v týchto veciach zbehlí, mi povedali: „*Niet sporu, že máme do činenia s duchmi.*“ Bolo im jasné, že pri svojej praxi nepracovali len s kanálom pre energiu, ale aj s kanálom pre okultné bytosti.

Aj moja skúsenosť ide týmto smerom. Aj napriek svojej dobrej vôle – pristupoval som vtedy denne k sv. prijímaniu a počas okultných praktík som sa modlil –, nezbavilo ma to nikdy pochybnosť. Čerpal som energiu, ktorá nemala nič spoločné s tým, čo my kresťania nazývame spiritualita. To, čo my kresťania označujeme za duchovnú skúsenosť, je spoločenstvo s Duchom Svätým. Ide teda o Božieho Ducha, o samotného Boha. On prebýva v najhlbšom vnútri môjho srdca, zdieľa so mnou svoju lásku a prosí ma o moju odpoveď lásky. To nemá nič spoločné s okultnými silami prírody.

Je to skutočne dramatické, že sa špiritizmus teraz tak banalizuje. Ešte raz: Duchovia sa v nás bohatu sýtia. To vedie k tomu, že sme predčasne telesnou, psychickou a duševnou ruinou. To sa môže skončiť až satanskou posadnutostou.

FÚZIA

K akým účinkom dochádza u tých, ktorí sa zaoberajú bielou mágiou?

Sú to osoby, ktoré majú nejaký zvláštny dar, napríklad magnetizmus. Pôsobia ako prostredníci týchto sín. Magnetizér si pre seba otvára kozmické sily.

Ary Scheffer: *Pokúšanie Krista*

Ked' sa v ňom pohybuje „nepozvaný host“, nie je vylúčené, že posúva ďalej i jeho. Medzi hypnotizérom a hypnotizovanou osobou je vytvorený stav vzájomnej fúzie.

Mohol by som uviesť rad konkrétnych príkladov, kde sa tak deje. Ešte mesiace po tom, čo navštívili magnetizéra, pociťovali títo ľudia účinky iného druhu. Tie pretrvávajú a pôsobia rušivo. Väčšinou sú komplexnejšieho charakteru než to, s čím šli k magnetizérovi: bolesti hlavy, nespavosť, psychické poruchy...

Ked' však potom pôjdete za kňazom, ktorý sa v týchto veciach vyzná, dokáže im prísť na kľb.

ODOVZDAŤ SA BOHU

Čo je treba urobiť?

Modliť sa za osloboodenie. Vôbec to však neznamená, že dotyčná osoba je posadnutá. Ale na tejto ceste sa môžu objavovať negatívne vplyvy. Preto je dôležité prosiť Pána, aby nás vyslobodil zo závislosti na okultizme.

Jeden príklad. Nemenovaná pani sa zo zvedavosti zúčastnila na špirítistickom stretnutí. Tajomné predstavenie so stolčekom sa začalo. Vedúci je iritovaný: „*Ne-funguje to! Je tu niekto, kto sa bud' modlí alebo má pri sebe posvätený predmet.*“ Pani sa prihlásila, že vždy nosí so sebou zázračnú medailu. „*Bud' ju dajte dole, alebo odid'te!*“

Mohol by som uviesť plno takýchto príkladov. Naliehavo vás prosím: Prestaňte s tým!

A proste Pána Boha, aby vás osloboďil od všetkých takýchto závislostí. Mnoho tých, ktorí si viac či menej začali s okultnými praktikami – až neskôr zistili, že sa zapletli do niečoho, čo nechceli –, sa pytia, ako z toho von.

Predovšetkým: obratiť sa, odovzdať sa Bohu, prijať ho ako Pána a Boha. Očakávať od neho všetko. Veriť v Boha znamená zvoliť si len jeho za skalu svojho života. To však tiež znamená skoncovanie s všetkým, čo je dvojznačné a pochybné. Jedine s Bohom žijeme v hlbokej radosťi a v hlbokej pravde svojho života. Ked' vo všetkom závisíme úplne od neho, môže k nám prísť všemohúcnosť Ducha Svätého a rozvinúť v nás naplno svoj plán. Preto sa musíme stať pred Bohom chudobní a zrieť sa všetkého, čím sme si chceli získať nejakú zvláštnu moc.

Na nastúpenie tejto cesty často stačí úprimná modlitba o oslobodenie. Nie každý zapadne tak hlboko, ako ja. Nie každý potrebuje desať rokov na uzdravenie a veľký exorcizmus. Je dobré modliť sa prosbu o oslobodenie pri sviatosti zmierenia a pri skupinových stretnutiach. Je to prosba k Duche Svätému, aby sa postihnutý oslobođil od všetkého, čo obmedzuje jeho duchovnú slobodu a jeho rozvoj. Musíme sa modliť s vierou v mene Ježiša Krista.

JACQUES VERLINDE

Treba odmietnuť všetky formy veštenia: uchyl'ovanie sa k satanovi alebo k zlým duchom, vyvolávanie mŕtvych alebo iné praktiky, o ktorých sa mylne predpokladá, že „odhalujú“ budúcnosť. Používanie horoskopov astrológia, čítanie z ruky, výklad predpovedí alebo osudov, jasnovidectvo a uchyl'ovanie sa k médiám prejavujú vôle mat' vládu nad časom, nad dejinami a nakoniec nad ľuďmi a zároveň túžbu nakloniť si skryté mocnosti. Sú v protiklade s úctou a rešpektom spojenými s láskyplnou bázňou, ktoré sme povinní mať jedine voči Bohu.

Katechizmus Katolíckej cirkvi, 2116

Peter Dufka, SJ, vysvetľuje, v čom spočíva duchovné priateľstvo a ako je pre život cenné

Priateľstvo

Priatelia v Pánovi – tak nazval sv. Ignáci z Loyoly svojich prvých spoločníkov, z ktorých neskôr vznikla rehoľa jezuitov. Priateľstvo v Pánovi je niečo, čo by malo charakterizovať všetky duchovné spoločenstvá. Čo je však duchovné priateľstvo a aké atribúty by ho mali charakterizovať?

Zvykli sme si výraz *priateľstvo* používať aj na označenie vzťahov, ktoré so skutočným priateľstvom nemajú veľa spoločné. Niektorí autori veľmi zjednodušene uvádzajú tri kategórie priateľstva. Svetské, duševné a duchovné. Skúsme si ich všimnuť trochu bližšie.

SVETSKÉ PRIATEĽSTVO

Istý taliansky manažér sa v deň svojich narodenín vyjadril: „*To, čo by som najväčšmi ocenil v tento deň, nie je nijaký hmotný dar, aj keby mal akúkoľvek hodnotu. Ak mi chcete urobiť radosť, dajte mi telefónne číslo človeka, na ktorého sa môžem obrátiť, keď budem niečo potrebovať. Toto má pre mňa najväčšiu hodnotu.*“

Ludia, ktorí majú vplyv a ďalšie kontakty, to sú podľa tohto manažéra hodnoty, ktoré všetko prevýšia. Zdá sa, že sa tento človek dotkol jadra úspešnosti a spôsobu postupovania v tejto krajine. Bez priateľov a priateľových priateľov

sa človek v Taliansku totiž ďaleko nedostane.

Sú však tito ľudia naozaj skutočnými priateľmi?

Sú len inštrumentmi alebo prostriedkami na dosiahnutie toho, čo dotyčný potrebuje. Po krátkom čase toto priateľstvo v podobe telefónneho čísla jeho majiteľ odloží a vytiahne ho až vtedy, keď ho bude opäť potrebovať. Sám som si všimol, ako kdesi vo svojom vnútri majú viacerí ľudia uložený takýto rozmer priateľstva. Nejeden z nich si však s bolesťou povzdychnie: „*Mám priateľov, ktorí sa ozvú iba vtedy, keď niečo potrebujú. Inokedy nikdy.*“ Je to priateľstvo zredukované na inštrumentálny vzťah, po ktorom dotyčný siahne zo zištných, praktických dôvodov.

Spomínam si na istého podnikateľa, ktorý mi pri každom stretnutí neosobne podá ruku a zdvorilo sa opýta, ako sa mám a čo práve robím. Sú to však len vonkajšie naučené prejavy človeka, ktorý sa sústredí už len na jednu je-

dinú vec: aký osoh môže mať zo mňa pre svoj biznis. Táto jeho nevyslovená otázka je pri každom stretnutí tak dominantná, že stretnutie s ním ako s človekom je takmer nemožné.

Do tejto kategórie svetských priateľstiev patrí aj oblasť telesného priateľstva, ktoré je postavené na utilitarizme a osobnej príjemnosti prerastajúcej do nečnosti a hriešnych návykov. So skutočným priateľstvom ani jeden z týchto uvedených vzťahov nemá veľa spoločného.

DUŠEVNÉ PRIATEĽSTVO

Do druhej kategórie patria duševné priateľstvá, ktoré podľa Williama Barryho, amerického jezuita a uznávaného odborníka v oblasti spirituality, predstavujú afektívne či úctivé prílnutie k druhej osobe. Podľa neho môžeme rozlíšiť viaceré motívy tohto priateľstva. Prvým z nich je skutočnosť, že je to spôsob existencie ľudských bytostí a žiť v istom spoločenstve priateľských vzťahov je niečo prirodzené. Jedna z definícií ľudskej bytosti je *homo socialis*, čo znamená, že človek je v svojej podstate spoločenský tvor. Akosi automaticky vyhľadáva spoločenstvo ľudí, s ktorými môže prežiť niektoré chvíle života, komunikovať s nimi a vzájomne sa s nimi zdieľať.

Do tejto oblasti patrí aj priateľstvo, ktoré vystihuje istú prítážlivosť charakteru. Hlavný motív tohto priateľstva je prítážlivosť, ktorú človek pocití už v prítomnosti druhej osoby, preto chce s ňou prežiť nejaký čas.

PRÍTAŽLIVOSŤ ČLOVEKA

Zaujímavosť či atraktivita môžu byť rôzneho druhu. Môže sa nás dotknúť vzhľad, šarm, dobrota, intelekt, charakter alebo odvaha. Niekedy sa nám zdajú ľudia atraktívni a zaujímaví, pretože ich vidíme v inom svetle, ktoré sa však časom môže zmeniť a priateľský vzťah postupne vyprchá.

Niektoré osoby nás pritáhajú pre isté hodnoty. V ich prítomnosti je užitočné zotrvať v neposlednej miere aj pre podnetné myšlienky, ktoré sprostredkujú. Tieto osoby vyhľadávame z prirodzenej túžby obohatiť seba samého. Logika je v tomto prípade veľmi jasná: chcem byť tvojím priateľom, pretože chcem byť dobrý, ako si ty. Aj naše slovenské porekadlo hovorí: *Povedz mi, s kym sa priatelíš a ja ti poviem, kto si.*

Na adresu tohto druhu priateľstva slávny hudobný skladateľ a klavirista Ludwig van Beethoven raz povedal:

»»

„Môj talent má mnoho priateľov, ale moja láska ani jedného.“

DUCHOVNÉ PRIATEĽSTVO

Duchovné priateľstvo, ktoré patrí do tretej kategórie, je však ešte niečo viac ako uvedené rozmery vzťahu. Tvrď to aj stredoveký autor, cistercián Aelred z Rievaulxu (1110 – 1167), ktorý je autorom diela s názvom *Duchovné priateľstvo*. Duchovné priateľstvo podľa neho súvisí s troma latinskými slovami: *amicus, amor, animus* (priateľ, láska, duša). Priateľstvo je takto prejav lásky, ktorá vychádza z hĺbky duše človeka. Nemá primárny cieľ materiálne, intelektuálne a ani estetické obohatenie. V centre skutočného priateľstva je Kristus a skutočný priateľ je akoby strážcom duchovného života toho druhého.

Gréci vyjadrovali priateľstvo pojmom *philia*, čím označovali priateľskú lásku, ktorá môže byť medzi rôznymi ľuďmi. Aristoteles dokonca zaradil philiu medzi čnosti. Rímsky právnik a filozof Marcus Tullius Cicero povedal, že vďaka priateľstvu „*vzdialení ľudia sú na blízku, chudobní sú bohatými, slabí sa stávajú silnými a dokonca mŕtvi s nama neustále žijú*“. Priateľstvo je podľa neho „*slávou neznámych, domovom utečencov a liekom chorých*“.

VZŤAH K BOHU

Aelred z Rievaulxu však hovorí, že priateľstvo môže vystúpiť na ešte vyšší stupeň dokonalosti, ktorým je priateľstvo s Bohom. Pozerá na priateľstvo akoby cez Božiu optiku a poukazuje na kreh-

kosť ľudských vzťahov, ktoré spevňuje vzťah k Bohu. Priateľstvo akoby nabralo ďalší stupeň dokonalosti, ktorý spočíva v jeho vertikálnom rozmere, ktorým je práve vzťah k Bohu.

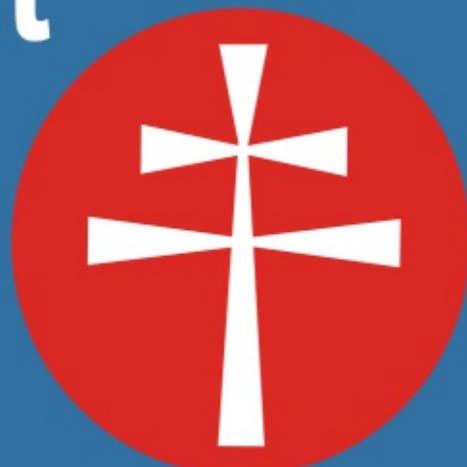
Duchovné priateľstvo sa rodí z istého súladu medzi ľudskými a Božími vecami, ktoré sú zjednotené v jednom cíte lásky. Duchovné priateľstvo odmietá všetko zlé a túži po tom, čo je dobré. Vedie ho múdrost' i dobrota a ochraňuje ho Božia sila.

Duchovné priateľstvo je jeden z najkrajších darov života. Nedá sa násilu vynútiť. Treba naň čakat', pokial nám ho daruje Darca všetkých darov. Je to práve Boh, ktorý pritahuje k sebe ľudí so súzvědeným srdcom. Vznik duchovného priateľstva je vždy zahalený istým tajomstvom. Pôvodcom tohto priateľstva je totiž Boh. On privádzza priateľa k priateľovi a oboch k sebe.

PETER DUFKA, SJ/RV
(Snímky: Pixabay)

PriestorNet

NÁBOŽENSTVO
KULTÚRA
SPOLOČNOSŤ

priestornet.com

V roku 1950 chcela drvivá väčšina Slovákov samostatný slovenský štát

Tajná anketa

Ked' bolo v máji 1945 Slovensko z rozhodnutia víťazných vel'moci opäťovne začlenené do obnoveného česko-slovenského štátu, Bratislava prestala byť hlavným mestom i sídlom vyslanectiev cudzích štátov. Diplomati však mesto celkom neopustili.

Veľmoci, vplyvné európske štáty i susedia Československa si uvedomovali, že Slovensko aj po strate vlastnej štátnosti zostáva osobitným priestorom, ktorého politická, kultúrna i duchovno-náboženská situácia bola veľmi odlišná od situácie v českých krajinách. Ministerstvá zahraničných vecí spočiatku tiež očakávali, že Slovensko bude mať v rámci ČSR takú podobu politickej autonómie, vďaka ktorej do istej miery nadľaž zostane aj politickým faktorom, ktorého posteje a rozhodnutia budú relevantné i pre zahraničnú politiku. O vývoj situácie na Slovensku mali preto veľký záujem a aby ju mohli pozorovať čo najpriamejšie, v Bratislave nadľažovali alebo obnovili svoje diplomatické zastupiteľstvá, najčastejšie v podobe generálnych konzulátov.

POSTOJ RAKÚSKA

Príznačné pre tento zásadný postoj voči Slovensku napríklad bolo, že rakúske ministerstvo zahraničných vecí vo Viedni minimálne do roku 1947 viedlo v spisovom protokole Slovensko medzi osstatnými štátmi ako samostatnú entitu. Pre česko-slovenské politické vedenie, konajúce v intenciach pražského centralizmu a unitarizmu, boli tieto diplomatické zastupiteľstvá trňom v oku, a preto vyvíjalo systematický nátlak, aby ich degradovalo a postupne úplne odstránilo. Ked' po definitívnom upevnení komunistického centralizmu začiatkom päťdesiatych rokov začalo byť evidentné, že Slovensko v dohľadnom čase nebude hrať nijakú samostatnejšiu politickú rolu, cudzie diplomatické zastupiteľstvá v Bratislave sa zrušili. V rokoch 1951 – 1968, teda príznačne do federalizácie Československa a vzniku Slovenskej socialistickej republiky, zostal rakúsky generálny konzulát jediným diplomatickým zastupiteľstvom prítomným na Slovensku.

Rakúske ministerstvo zahraničia prikladalo v prvých povojnových rokoch

pôsobeniu svojho zastupiteľstva v Bratislave veľký význam a poverovalo ho úlohami, ktoré ďaleko presahovali bežnú konzulárnu agendu. Úrad – neskôr generálny konzulát pôsobil prakticky nezávisle od vyslanectva v Prahe, s viedenským ministerstvom komunikoval priamo cestou a jeho pravidelné politické správy sa stali informačným základom ministerstva vo vzťahu k Slovensku a sčasti i k celému Československu. Generálny konzul Karl Nedwed cestoval každý týždeň, najmenej však raz za 14 dní do Viedne, kde ho vždy prijal samotný minister, čo bolo v prípade konzulov mimoriadnou výnimkou.

KOMUNIKÁCIA SO SVÄTOU STOLICOU

O správy cirkevného charakteru a relevancie malo veľký záujem nielen viedenské ministerstvo zahraničia, ale aj cirkevné kruhy, viedenský arcibiskup kardinál Theodor Innitzer, ale najmä samotná Svätá stolica, pretože práve v čase, ked' sa v Československu rozbiehali najtvrdšie proticirkevné opatrenia, už pražská internunciátura nemohla riadne fungovať, chargé d'affaires Gennara Verolina polícia sledovala, pri ceste na Slovensko dokonca na krátko zadržala, až ho v marci 1949 vykázali z Československa. Sekretárovi nunciatury Ottaviovi De Livovi, ustavične pozorovanému a obmedzovanému v elementárnej slobode pohybu, Praha nepriznala diplomatický status a v marci 1950 napokon aj jeho vykázala z krajiny.

Významnú úlohu v získavaní informácií aj pre Svätú stolicu zohral práve rakúsky generálny konzulát v Bratislave, predovšetkým jeden jeho zamestnanec, v roku 1950 31-ročný Karl Rajnoch. Ten získaval početné a dôležité správy najmä od jezuitu pátra Valéra Aurela Závorského. Najvýznamnejším priamym Rajnochovým cirkevným partnerom na Slovensku bol však bezpochyby biskup Michal Buzalka.

SPRÁVA 11/POL/50

Správy, ktoré rakúsky generálny konzulát posielal do Viedne a sprostredkovane aj Svätej stolici mali veľmi rôznorodý charakter. Siahali od politických tém až po tlačovú, kultúrnu a nábožensko-duchovnú problematiku.

Jedinečný charakter zaujíma správa z 22. marca 1950 s protokolárnym označením 11/Pol/50, ktorá informuje Viedeň a sprostredkovane i Vatikán o prieskume, ktorý vo februári 1950 uskutočnila skupina bratislavských vysokoškolákov. Cieľom prieskumu bolo zistiť politické zmýšľanie slovenského národa, predovšetkým jeho postoj k vládnucemu komunistickému režimu a jeho politické predstavy do budúcnosti, teda či očakáva v dohľadnom čase zmenu politickej situácie a či si želá obnovu vlastného slovenského štátu alebo iba autonómiu v rámci Československej republiky.

Tento slovenskej odbornej i širšej verejnosti dosiaľ neznámy prieskum neboli a za daných okolností ani nemohol byť nejakým verejným politickým plebiscitom. Vykonal sa však podľa spoľahlivého, dodnes uznávaného tzv. Gallupovho systému, teda na základe vyhodnotenia reprezentatívnej vzorky opýtaných, ktorá svojím sociálnym a kvalifikačným zložením, spoločenským pôvodom, postavením, vekom, vzdelaním i rozvrstvením medzi mestom a vidiekom adekvátnie odzrkadľovala štruktúru celej vtedajšej slovenskej spoločnosti.

DÔVERYHODNOSŤ

Jedným z iniciátorov prieskumu bol Karl Rajnoch, uskutočnili ho mladí slovenskí vysokoškoláci pochádzajúci z rozličných

>>>

končí Slovenska v spolupráci s cirkevnými kruhmi, medzi inými aj s pátrrom Zavarským a minimálne nepriamo aj s podporou biskupa Buzalku.

„Tento prieskum verejnej mienky sa uskutočnil nanajvýš opatrne a keďže priame otázky bolo možné položiť iba málokedy, mnoho ráz prebiehal pomocou nenútených rozhovorov, z ktorých bolo možné spoľahlivo vyvodíť odpovede,“ píše sa v správe 11/Pol/50.

Výsledky prieskumu boli určené pre spoľahlivú informáciu rakúskeho ministerstva zahraničia, ale aj pre najvyššiu cirkevnú autoritu, z čoho pre uskutočňovateľov vyplýval vážny morálny záväzok k pravdivosti. Všetky tieto okolnosti dávajú výsledkom prieskumu vysokú mieru dôveryhodnosti. Rakúske ministerstvo zahraničia ich považovalo nielen za spoľahlivé, ale za natoľko významné, že ich rozposlalo všetkým ostatným rakúskym diplomatickým zastupiteľstvám v krajinách sovietskeho bloku.

O výsledkoch prieskumu informoval 1. 4. 1950 v článku *Wie denkt man in der Slowakei? (Ako myslia na Slovensku?)* vplyvný rakúsky denník *Die Presse*.

ODMIETANIE REŽIMU

Z prieskumu vyplýva, že veľká väčšina slovenského národa vtedy zaujímalu komunistickému režimu jednoznačne negatívny postoj. Najvyššia miera odmietnutia bola u kléru (95 %), roľníctva (92 %), úradníkov (90 %) a vysokoškolákov (88 %), teda u tých skupín obyvateľstva, ktoré boli vďaka svojmu zakorenieniu v tradičných kresťanských hodnotách či vďaka svojmu vzdelaniu, intelektuálnemu potenciálu a spätosti so Slovenskou republikou prirodzenými odporcami komunizmu a v období tvrdých politických čistiek, proticirkevných perzekúcií a rozbiehajúcej sa kolektivizácie sa ním cítili aj najviac ohrození.

V tejto perspektíve naopak neprekva-
puje, že najväčšie sympatie k režimu
prechovávali robotníci (55 %) a mládež

vo veku 16 – 18 rokov, teda uční resp. mladí robotníci alebo mladiství, navštevujúci komunistické česko-slovenské školy (40 %). Na otázku, či v dohľadnom čase očakávajú zásadnú zmenu politických pomerov, odpovedala negatívne väčšina kléru, rolníkov, robotníkov, úradníkov i samostatne činných živnostníkov, kým najmä vysokoškoláci – zrejme skôr z túžby po lepších vyhliadkach do budúcnosti než z realistickej úvahy – prejavili najväčší optimizmus: 70 % verilo či intenzívne dúfalo v zmenu.

TÚŽBA PO SAMOSTATNOSTI

Najzaujímavejšia bola tretia otázka ankety, ktorá sa týkala postoja k myšlienke samostatnej slovenskej štátnosti. Odpo-ved' na ňu bola jednoznačná: Vo všet- kých kategóriách s výnimkou najvýraz- nejšie prokomunisticky zmýšľajúceho robotníctva získala samostatná sloven- ská štátnosť väčšinu. Najvýraznejšie po obnove vlastnej štátnosti túžili roľníci (92 %), ktorí v tom čase tvorili najpo- četnejšiu a najnosnejšiu vrstvu sloven-

ského národa, ale aj úradníci (90 %), vysokoškoláci (88 %) a klérus (86 %), a tiež samostatní živnostníci (85 %).

Signifikantný je aj veľmi nízky počet zástancov autonómie (0 % roľníkov a vysokoškolákov, po 5% samostatne činných osôb a mládeže vo veku 16 – 18 rokov).

Je teda zrejmé, že postoj vtedy najpočetnejšej vrstvy slovenského národa bol v otázke vlastnej štátnosti celkom vyhraný a nepripúšťal nijaké „polovičné“ riešenia v podobe autonómie. Na názoroch vysokoškolákov sa zaiste prejavilo aj to, že ich formovali školy a skúsenosť prvej Slovenskej republiky.

Významné je aj relatívne vysoké percento opýtaných v kategórii robotníkov (62 %) a mladistvých vo veku 16 – 18 rokov (40 %), ktorí na túto otázkou nechceli odpovedať či z iných dôvodov neodpovedali. Je možné, že pri prvej skupine hrali istú rolu sympatie ku komunizmu a obava, či by obnovená slovenská štátosť, odpútaná od silno prokomunistickej resp. ľavicovej českej spoločnosti, uchovala komunistický režim, a pri mladistvých vo veku, v ktorom si už nepamätali na obdobie vlastnej štátosti, zase budť neistota a dezorientácia po rokoch politicko-ideologickej vplyvu česko-slovenskej komunistickej školy alebo obava pred možnými následkami vyjadrenia názoru, ktorý režim považoval za trestný čin.

Z uvedeného prieskumu, pokiaľ možno jeho výsledky považovať za relevantné, jednoznačne vyplýva, že slovenský národ sa v roku 1945 vlastnej štátnosti nevzdal dobrovoľne a ani po jej strate, piatich rokoch agresívneho politického ovplyvňovania v česko-slovenskom zmysle a v atmosféri strachu, nastolenej komunistickým režimom, po nej vo svojej veľkej väčšine neprestal túžiť.

(Krátené, plné znenie vyšlo v *Historickom zborníku* 2/2016)

EMÍLIA HRABOVEC

VÝSLEDKY PRIESKUMU Z FEBRUÁRA 1950

	POSTOJ K REŽIMU			DÁ SA V DOHLADNOM ČASE OČAKÁVAŤ ZMENA?			PREFEROVANÁ FORMA ŠTÁTNOSTI		
	pozit.	negat.	nerozh.	áno	nie	bez názoru	samost.	auton.	bez odpovede
Duchovní	0 %	95 %	5 %	12 %	62 %	26 %	86 %	2 %	12 %
Roľníci	8 %	92 %	0 %	20 %	80 %	—	92 %	—	8 %
Robotníci	55 %	35 %	10 %	30 %	70 %	—	28 %	10 %	62 %
Remeselníci	25 %	60 %	15 %	30 %	25 %	45 %	50 %	20 %	30 %
Úradníci	5 %	90 %	5 %	20 %	60 %	20 %	90 %	10 %	—
Samostatne činné osoby	15 %	65 %	20 %	5 %	75 %	20 %	85 %	5 %	10 %
Vysokoškoláci	12 %	88 %	—	70 %	15 %	15 %	90 %	—	10 %
Mládež (16 – 18 rokov)	40 %	20 %	40 %	5 %	35 %	60 %	55 %	5 %	40 %

Ak si má poézia znova získat' čitateľov, musí nájsť, čo zaujíma ľudí, nielen básnikov

Umiera poézia?

DANA GIOIA je uznávaný americký básnik a literárny kritik. Jeho provokatívna esej *Môže byť poézia dôležitá?* vyšla roku 1991 a vzbudila doslova medzinárodný ohlas. Aj keď sa esej zameriava na postavenie poézie v americkej spoločnosti, mnohé v nej spomínané problémy sú univerzálne. A keďže čas eseji nebral na aktuálnosti, tak ju v skrátenej forme uverejňujeme.

Poézia v súčasnosti patrí k subkultúre. Prestala byť súčasťou hlavného umeleckého a intelektuálneho života a stala sa špecifickou záležitosťou, ktorou sa zaobrá pomerne malá a izolovaná skupina. A len veľmi málo z úsilia tejto skupiny sa dostane mimo jej rámca. Básnici sa sice stále tešia istému kultúrnemu statusu a nadálej sa im prejavuje – podobne ako kniazom v meste agnostikov – určitá zvyšková úcta, ale ako jednotlivci sú na umelleckej scéne takmer neviditeľní.

ČAS KONJUNKTÚRY

Na situácii, v ktorej sa ocitajú súčasní básnici, je najprekvapivejšie, že prichádza v čase, keď poézia zažíva nebývalý rozmach. Nikdy nevychádzalo toľko básnických zbierok a antológíí ako teraz. Záplava nových básni sa objavuje v najrôznejších časopisoch. Nikto nevie, koľko autorských čítaní sa koná, ale každý rok ich musí byť desiatky tisíc. V súčasnosti existuje v USA niekoľko tisíc univerzitných pozícii pre učiteľov tvorivého písania a mnoho ďalších podobných miest na úrovni základných a stredných škôl. Je tu asi dvesto magisterských a vyše tisíc bakalárskych programov tvorivého písania.

Lenže táto konjunktúra poézie zostáva povážlivu obmedzený fenomén. Vytvorila sa početná skupina, ktorá novú poéziu produkuje i konzumuje. Skladá

sa z armády pedagógov, študentov, redaktorov, nakladateľov a administrátorov. Väčšina ich odnoží sa združuje okolo univerzít a jej členovia sa postupne stali primárnu čitateľskou základňou, na ktorú sa súčasná básnická tvorba orientuje. Výsledkom je stav, keď sa energia poézie, ktorá kedysi smerovala von, čím ďalej väčšmi obracia do seba.

Z VEREJNÉHO PRIESTORU NA AKADEMICKÝ PÔDУ

Vo vnútri subkultúry poézie sa rozdeľujú ceny a básnici si budujú svoju literárnu povest'. Parafrázujúc Russella Jacobyho, ktorý popisuje, čo teraz stačí na akademickú vychýrenosť: „slávny“ je teraz taký básnik, ktorého poznajú ostatní básnici. Tých ostatných je však dost' na to, aby aj takto limitovaná sláva mala svoj význam. Nie je to tak dávno, keď sa fráza „poéziu čítajú len básnici“ považovala za zničujúce odsúdenie. Teraz je to skúsenosťou overené heslo, ktorým sa riadi marketingová stratégia.

A tak dochádza k paradoxnej situácii, ktorá sa zdá byť zenovou záhadou kultúrnej sociológie. Za ostatné polstoročie stúpal počet čitateľov poézie z radov odborníkov, ale čitateľov zo širokej verejnosti klesalo. V USA sa navyše stalo, že hybná sila, ktorá stála za inštitucionálnym úspechom poézie – za

rozmachom programov akademického písania, nárastom počtu dotovaných časopisov a nakladateľských domov, za vznikom kariérnych pozícii v odbore tvorivého písania a za presunom americkej literárnej kultúry na univerzitnú pôdu –, nechtiac prispela k vymiznutiu básnickej tvorby z verejného priestoru.

OD BOHÉMY K BYROKRACII

Mnohí považujú tvrdenie, že poéziu číta stále menej ľudí, za zrejmú skutočnosť. Je príznačné, že sa v rámci danej subkultúry podobné vyhlásenia často odmietajú, čo však skôr svedčí o izolovanosti tejto skupiny. Vzhľadom k optimistickým štatistikám dokazujúcim materiálny rozkvet poézie je ľahké dokázať, že jej intelektuálny a duchovný vplyv zoslabol.

Nemôžeme sa teda súčasťou opriť o jednoznačné čísla, ale pri nezaujatom pozorovaní sveta myšlienok a literatúry musíme uznať, že ide o nepopierateľný fakt.

Lev IX Dobrovoľné publikum súčasnej poézie sa skladá najmä z básnikov, akože básnikov a niekoľkých kritikov. A je tu aj prchavé publikum pozostávajúce zo študentov, ktorí čítajú súčasnú poéziu v rámci pridelenej práce v kurze. Zo sociologického hľadiska, a to je iste príznačné, za posledné polstoročie literárnu bohému nahradila akademická byrokracia.

>>>

BIEDA RECENZIÍ

Denníky prestali uverejňovať recenzie básnických zbierok. Poézia a básnici sa objavujú v bežných tlačovinách len zriedka. Poprední kritici sa poézii venujú len málokedy. Vlastne je to tak, že poéziu nerecenzuje prakticky nikto okrem ostatných básnikov. Populárne zbierky súčasnej poézie takmer neexistujú, s výnimkou tých, ktoré sa zameriavajú na čitateľov z akademických kruhov. Skrátka sa zdá, že veľký počet čitateľov, ktorí sa stále ešte zaujímajú o kvalitnú beletriú, nechávajú poéziu bez povšimnutia.

Recenzie nových zbierok takmer nevychádzajú cez týždeň, ale sa odsúvajú do nedel'ých knižných príloh, ak vôbec vychádzajú. Aj tam sa však objavujú dohromady s inými titulmi, v rámci článku stručne hodnotiaceho hned tri nové knihy naraz. Zatiaľ čo romány či životopisné knihy sa recenzujú v čase uvedenia na trh alebo tesne po ňom, zbierka poézie sa neraz spomenie hoci až po roku, prípadne nikdy. A hoci sa proklamuje, že poézie vychádza dosť, no pre čitateľov, nakladateľov ani inzerentov – vlastne pre nikoho okrem ostatných básnikov – to priveľa neznamená. Väčšina novín a časopisov nakladá s poéziou ako s literárny tovarom, ktoré nie je ani tak určené na čítanie, ale o ktorom je na mieste prednieť niečo pochvalné. Väčšina redaktorov pristupuje k poézii a recenzovaným básnickým zbierkam podľa vzoru prosperujúceho rančera z Montany, ktorý má vo svojom chove niekoľko byvolov – ohrozený druh však nepôjde na porážku, slúži len ako akási spomienka dlhodobej tradície.

Americký básnik Robert Bly presne popisuje ničivý dopad takejto nekritickosti: „*Dostali sme sa do podivnej situácie: vychádza viac zlej poézie, ako kedykoľvek v americkej histórii, ale väčšina recenzí je pozitívnych. Kritici hovoria: „Nikdy neútočíme na to, čo je zlé, zlé diela sa prezradia samé.“ No Amerika je plná mladých básnikov a čitateľov, ktorí vidia, že priemernej poézii sa dostáva chvál či sa na ňu aspoň neútočí, a tak sú z toho zmätení a na koniec začnú pochybovať o vlastnom kritickom úsudku.*“

PREHLIADANÉ SKVOSTY

V súčasnosti existuje niekoľko desiatok časopisov, v ktorých vychádzajú len verše. Nie sú v nich recenzie, od začiatku do konca obsahujú len nové výtvory súčasných veršotepcov. Básne sú natlačeňé jedna na druhú ako skleslí emigranti v podpalubí, až z toho bolí srdce. Me-

dzi mnohými nevýraznými básňami sa dá ľahko prehliadnuť nejeden klenot. Na čítanie týchto časopisov je treba nesmierne úsilie podporené otvorenosťou a pozornosťou. S tým sa však obtážuje len málokto, spravidla si tu prácu nedajú ani samotní prispievatelia. Nevšimavosť masmédií voči poézii splodila netvora v opačnom garde – časopisy, ktoré veľmi milujú poéziu, ale nekriticky.

Nie je to až tak dávno, čo sa väčšina poézie objavovala v časopisoch určených nešpecializovaným čitateľom a záberajúcich sa mnohými rôznymi tématami. Poézia súperila o čitateľov záujem s politikou, humorom, beletriou a recenziami. Táto súťaž prospievala všetkým žánrom. Báseň, ktorá nevzbudila pozornosť čitateľov, sa považovala za nevydarenú. Redaktori si vyberali verše, o ktorých si mysleli, že môžu osloviť ich čitateľskú základňu, a rozmanitosť časopisov zaručovala, že sa do tlače dostali básne najrôznejšej povahy.

Subkultúra poézie rezignovakla na tvrdú prácu spojenú s hodnotením nových diel, čím básnické umenie zhadzuje. Pretože každý rok vychádza priveľa básnických zbierok, a tak aby sa v nich mohol čitateľ orientovať, musí sa spoľahnúť na úprimnosť a súdnosť recenzentov, ktorí by mu mali odporučiť len to najlepšie. Lenže všeobecne zamerané časopisy sa recenziami prakticky nezaoberajú a špecializované sa usilujú chrániť poéziu do tej miery, že sa bránia ostrým kritikám.

KVALITA BEZ VRÁSOK

Aj antológie súčasnej poézie vzbudzujú pocit, že ide o publikácie pre uzavretý klub. Hoci sa prezentujú ako dôvery-

hodní sprievodcovia sprostredkovávajúci najlepšiu novú poéziu, nie sú zoštavené s ohľadom na čitateľov mimo akademickej obce. Rad editorov totiž zistil, že najlepším spôsobom, ako získať objednávku, je zahrnúť do antológie diela básnikov vyučujúcich v literárnych kurzoch. Množstvo antológií tak vzniká v duchu priateľského oportunizmu a budí dojem, že s konceptom literárnej kvality by si ani editor, ani čitateľ nemali robiť priveľké vrásky.

A tak mnohé antológie nie sú ani tak zbierkami vybraných básní, ako skôr súhrnným zoznamom učiteľov tvorivého písania. Ako poznamenal kritik Bruce Bawer: „*Báseň je koniec koncov krehká vec a hodnotenie jej vnútornej kvality či nekvality je nanešťastie subjektívna záleženosť, no pridelené štipendia, diplomy, funkcie a mieru publikovania sa dajú posudzovať objektívne. Sú to fakty, ktoré sa dajú kvantifikovať a uviesť v životopise.*“

NA ÚSTUPE

Tvrdenia o úpadku kultúrneho významu poézie nie sú ničím novým. Americký spisovateľ, básnik a literárny kritik Edmund Wilson v eseji *Is Verse a Dying Technique? (Hrozi veršu záhuba?)* konštatoval, že pri pohľade na dejiny literatúry sa dá pozorovať postupné zužovanie roly poézie, pričom sa tento proces začal už v 18. storočí. Najmä dôraz romantizmu na intenzitu zážitku spôsobil, že sa poézia považovala za „*pominutelnú a obmedzenú svojím žánrom*“, a nakoniec sa scvrkla na prevažne lirický spôsob vyjadrenia sa. Verš, ktorý bol do tých čias obľúbeným prostriedkom využívaným v rozprávaní, satire, dráme, dokonca aj v historických

>>>

a vedeckých špekuláciách, ustúpil do oblasti lyriky a väčšinu jeho doterajšieho kultúrneho územia zabrala próza. Veľká literatúra budúcnosti, domnieval sa Wilson, bude pozostávať takmer výhradne z prózy.

Básnici sú právom citliví na tvrdenia, že poézia stráca svoju kultúrnu dôležitosť, pretože novinári a recenzenti pri veľmi zjednodušujú a podobnými vyjadreniami posielajú všetku poéziu do prepadiska dejín. Obvykle platí, že čím menej toho kritik o poézii vie, tým ju ochotnejšie odsudzuje. Domnievam sa, že nie náhodou pochádzajú dve z najpresvedčivejších esejí na tému údajného zániku poézie z pera význačných kritikov beletristickej literatúry, ktorí o súčasnej poézii bežne nepíšu.

DOBROVOĽNÉ OBMEDZENIA

Dokonca aj vo vnútri subkultúry, v ktorej sa poézii darí, môžeme pozorovať, ako jej pozícia slabne. Zavedené rituály básnického sveta – čítanie, malé časopisy, dielne a konferencie – vykazujú prekvapivo veľa dobrovoľne priyatých obmedzení. Prečo sa napríklad poézia len málokedy spája s hudbou, tancom či divadlom? Väčšina čítaní v rámci večera pozostáva iba zo samotných básní, obvykle len z pera predstavovaného autora.

Ked' takéto čítania robil Dylan Thomas (1914 – 1953), polovicu programu venoval recitácií diel iných básnikov. Nebol to práve najskromnejší muž, ale pred umením sa dokázal skloniť. V súčasnosti je väčšina čítaní skôr oslavou autorovho ega než poézie. Niet divu, že potom publikum obvykle pozostáva len z básnikov, z básnických adeptov a autorových priateľov.

NUTNOSŤ PUBLÍKA

Odklon poézie od vzdeleného čitateľa má ešte ďalší zhoubný dôsledok. Pretože sa toľko priemernej poézie nielen vydáva, ale aj chváli, a čitatelia sa musia brodiť mnohými nudnými antológiami a časopismi, väčšina z nich si myslí, že v súčasnosti nikto nijakú hodnotnú poéziu nepíše. Táto verejne prezentovaná skepsia je prejavom dokonanej izolácie poézie čoby umeleckej formy od modernej spoločnosti.

Paradoxom je, že tento skeptický názor sa šíri v časoch, keď vznikajú skutočné skvosty. Pretože však talentovaní básnici nehrájú nijakú rolu v širšej kultúre, chýba im sebavedomie potrebné na presadenie sa na verejnem fóre. Výsledkom je, že sa väčšina súčasných básnikov zameriava na intímnejšie formy lyrickej a meditatívnej poézie, pre-

tože vedia, že v širšej kultúre ich prakticky nevidieť.

Nové diela, hoci nepochybne vynikajúce, nenachádzajú čitateľov mimo subkultúry poézie, pretože tradičná mašinéria, zaistujúca informovanie verejnosti – zodpovedné recenzie, úprimná kritika a výberové antológie –, sa pokazila. Heslo Walta Whitmana, „aby mala krajina veľkých básnikov, musí mať aj veľké publikum“, v súčasnosti zní ako obžaloba.

PRISPIEŤ K ŠTASTIU

Akú môže mať poézia dôležitosť v súčasnej spoločnosti? V lepšom svete by nepotrebovala iné ospravedlnenie než konštatovanie, že je skvostnou perlou. Ako kedysi poznamenal Wallace Stevens: „Účelom poézie je prispieť k ľudskému štastiu.“ Deti si túto základnú pravdu uvedomujú, a preto chcú znova a znova počuť svoje oblúbené riekaniny. Estetické potešenie sa nepotrebuje ospravedlňovať, pretože život bez neho by nestál za žitie.

Lenže zvyšok spoločnosti na hodnotu poézie zväčša zabudol. Bežnému čitateľovi znejú diskusie o stave poézie ako debaty emigrantov o zahraničnej politike v začadenej kaviarni.

Ak si má poézia znova získať čitateľov, musí nájsť, čo „zaujíma mnoho ľudí“, a nielen to, čo zaujíma básnikov.

DVA DÔVODY

Prečo by sa však mal ktokoľvek, okrem samotných básnikov, znepokojovať o poéziu? Existujú najmenej dva dôvody, prečo je stav poézie dôležitý pre intelektuálnu komunitu ako celok.

Prvý sa týka úlohy jazyka v slobodnej spoločnosti. Poézia je umenie, kto-

ré používa slová nabité ich najkrajnejším významom. Spoločnosť, ktorej intelektuálna elita stratí schopnosť formovať jazyk, oceňovať jeho moc a rozumieť jej, sa stane otrokom tých, ktorí to ešte vedia – nech sú to politici či reklamní textári.

Moderní spisovatelia opakovane poukazujú na verejnú zodpovednosť poézie. Dokonca aj zarytý symbolista Mallarmé vyzdvihoval ústrednú úlohu básnika „ocistiť slová jeho kmeňa“. A Ezra Pound varoval: „Dobrí spisovatelia sú tí, ktorí dokážu účinne pracovať s jazykom. Teda tí, ktorí sa vyjadrujú presne a čisto. Nezáleží na tom, či chce byť dobrý spisovateľ užitočný alebo či chce zlý spisovateľ škodiť. Ak upadá národná literatúra, národ zakrpatie a rozloží sa.“ George Orwella dodáva: „Je treba pochopiť, že vznikajúci politický zmäťok súvisí s rozkladom jazyka.“

Poézia sama o sebe nezaistí čistotu a úprimnosť jazyka, ale dá sa len ľažko predstaviť, že by občan nejakо prispel k jeho ozdraveniu, ako na poéziu zanevrie.

Druhý dôvod, prečo sa stav poézie týka všetkých intelektuálov, je fakt, že poézia nie je jediným umeleckým odvetvím, ktoré sa dostalo na okraj. Čitateľov poézie je menej a väčšinou patria do subkultúry odborníkov. Lenže to isté sa dá povedať o publiku väčšiny súčasných umeleckých foriem od seriózneho divadla po džez. Nevídaná fragmentácia kultúry za posledné polstoročie zanechala väčšinu umeleckých disciplín vo vzájomnej izolácii a odcudzila ich aj širšej verejnosti.

DANA GIOIA

(Odseky a medzititulky:red)
(Snímky: archív a Pixabay)

Milan Rúfus: Čím vyspelejšia, civilizovanejšia krajina, tým menej záujmu o poéziu

Tvorivý čin v literatúre

Umelecký čin vždy prichádza ako náhle vyslobodenie zo situácie, ktorá sa všeobecne pokladá za neriešiteľnú alebo za momentálne bezvýchodiskovú.

Básnický čin, ktorého charakteristika by sa dala dopredu a teoreticky formulovať, by sotva bolo možné pokladat za básnický čin. Dejiny socialistického realizmu nás o tom mohli presvedčiť, a, myslím si, presvedčili až príliš názorne; bolo to učenie, ako sa hovorí, na vlastnej škode.

Podobu umeleckého, a teda i básnického činu pokladám za nepredpovedateľnú a som presvedčený, že je to tak i vtedy, ak sa umelecký čin dodatočne považuje za niečo nesmierne samozrejmé, niečo, na čo mohol prísť osobne takmer každý básnik, keby... Keby nie keby. A práve tak prinávne, ako toto „keby“, znalo by aj nejaké to provokujúce „aby“. Umelecký čin nevzniká tak, že básnik do seba ako do elektrónkového počítača naprogramuje všetky možnosti, teoreticky mu vyjde postuláta ten potom začne uskutočňovať.

ZRANITEĽNOSŤ

Nech mi je dovolené vysloviť trochu kacírske a zastarané tvrdenie, že básnik objaviteľ je ten, kto prichádza skutočnosti do rany a kto zo všetkého najmenej chce byť patentovaným objaviteľom. Ani sám Edison netušil, čo porobi so svetom jeho žiarovka a telefón. Alebo: spomíname si na Serafimovičovo rozprávanie o tom, ako jedného dňa prišiel za ním hanlivý mládenček v ručaške, pod pazuchou ako kôpku sena hrubý rukopis a neisto žiadal o láskavé posúdenie? Ten mládenček bol Šolachov a to, čo mal pod pazuchou, príčina jeho hanlivosti, bol prvý diel *Tichého Donu*.

Básnik, ktorý hned po napísaní básne tvrdí, že vie, na čom je, a že vykonal umelecký čin – alebo provokuje, alebo je obeťou vlastných halucinácií alebo sa má jednoducho príliš rád a ne-

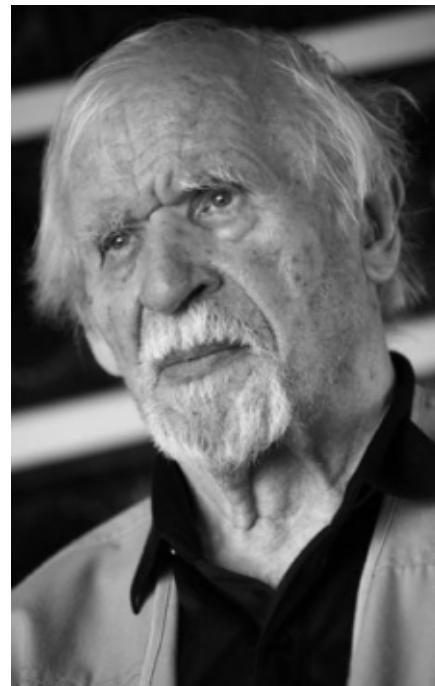
trpezivo pošibkáva na jarmok sveta te liatko slávy. Básnik je totiž ten, u koho teoretické poznanie zákonov je nesmierne dôležité, ale nesmie mu dať istotu. Je, pretože musí byť zraniteľný, tak ako je zraniteľný človek tvárou v tvár neznámu mimo seba i v sebe.

Ja osobne neviem, ako sa to „robí“, aby sa s básnikom odrazu stotožnili tí sícky ľudí a jeho hlas prijali za svoj, jeho vieri za svoju vieri, jeho pochybnosti za svoje pochybnosti. Kto vie, nech poradí, budem ho počúvať pozorne, ale vždy pripravený neveriť.

OSLOBODENIE

Ak občas predsa len snívam pre seba podobu veľkej budúcej poézie, robím to bez akéhokoľvek nároku na všeobecný recept, alebo na krstiteľskú funkciu. Pripúšťam dokonca možnosť, že moje predstavy sú naivné. Snívam si totiž veľkú Poéziu, slobodnú, čistú a prostú. Poéziu, ktorá by tlmočila človeka vôbec i človeka tohto storočia a vedela by to urobiť tak, že by oslobodila moderné umenie z jeho takmer osudového zakliatia: izolovanosti, z toho, že je umením pre elitu. Neviem, či je to možné, ale veľmi by som si to prial.

Je mi úzko z prieplasti medzi básnikom a jeho publikom. Otcovia európskych avantgárd verili, že rozvojom civilizácie a skultúrovaním ľudstva sa bude počet abonentov moderného ume-

nia rozširovať. Dejiny poézie, bohužiaľ, svedčia o opaku. Čím vyspelejšia, civilizovanejšia krajina, tým menej záujmu o poéziu. Je mi úzko z tej prieplasti. Úzko za tých, ktorí po strate Boha ostávajú tak málo toho, do čoho by projektovali svoje človečenstvo, to, že nie sú ani pudové zvieratá, ani mysliacie stroje. Anonymné umenie dnes už neexistuje, človek jednoducho nemá príležitosť ani čas vytvárať ho, všetko zaň obstará séria. A to vysoké umenie, v ktorom sa človek pýta na základné otázky svojej existencie, je len pre vybraných.

A tak neostáva iné, ako čakať na čin. Možno, že zbytočne. Ale trochu don kichotskej tvrdohlavosti iste nezaškodí – nám, ktorí si s dojemnou pohľadovosťou vieme vysvetliť všetky svoje nedostatky ako objektívnu zákonitosť, nám, strašne múdrym a strašne zbaberlým.

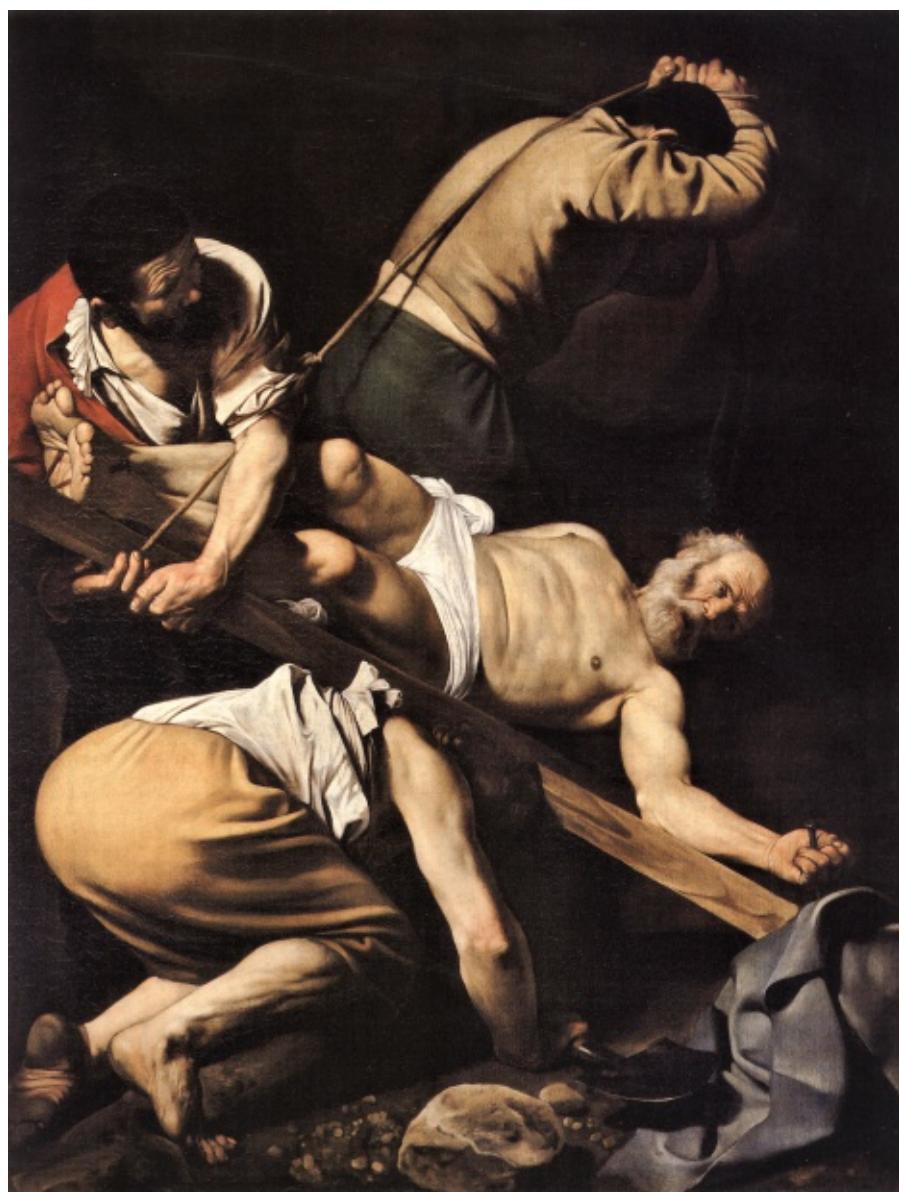
(Krátené)

B. Rúfus (Odsek a medzititulky: redakcia)

Necháť na seba pôsobiť umenie – meditácie nad Caravaggiovými obrazmi

Ukrižovanie svätého Petra

Caravaggiov obraz zachytáva doslova *moment ukrižovania apoštola svätého Petra* – presne tú chvíľu, ked' odsúdeného prvého pápeža, pribitého na kríž, traja muži s námahou vztyčujú zo zeme.

Zrejme presne takto sa ukrižovanie skutočne vykonávalo: jeden muž dvíhal lanom kríž zo zeme, druhý podopieral kríž pri jeho päte, aby sa nezošmykol (to asi musel byť ten najsilnejší a najvhodnejšie bolo preňho použiť na podopretie a dvíhanie kríža svoje plecia) a tretí pridržiaval kríž, aby pri dvíhaní nestratil rovnováhu a nespadol na bok, a zároveň pomáhal obom ostatným urobiť deväťdesiatstupňový obrat s krížom, ktorý – spolu s odsú-

dencom – mohol vážiť asi 150 – 200 kilogramov.

DÔSTOJNOSŤ UMUČENIA

Zatiaľ čo predošli umelci, azda v posvätnej úcte k svätému mučeníkovi, nechávali tento moment akoby „prejsť“ – teda zobrazovali svätého Petra či samotného Ježiša už predtým (počas pribijania na kríž) alebo až po tom (teda už visiaceho na kríži), pevne zasadeno v zemi), Caravaggio sa sústredíuje

práve na túto chvíľu, na prvý pohľad celkom nedôstojnú.

Ale či celé dielo umučenia nie je nedôstojné? Ak teda tejto strašnej poprave, vykonanej z čisto náboženských dôvodov, predsa dávame hodnotu (kedže ide o mučeníku smrť svätca), nie je nevhodné zahľadieť sa s primerane posvätnou úctou aj na tento „moment“.

O to väčšmi však môže zaujať *spôsob*, akým autor svoju netradičnú voľbu uskutočnil a *dvíhanie kríza* predstavil.

STAVITELIA KRÍŽA I CIRKVI

Každý z trojice mužov, ktorí sa namáhajú pri dvíhaní kríza, aj všetci spolu, pôsobia skôr ako prostí *stavbári* než ako mučitelia, kati či rímski vojaci. Aj keď im nevidno do tváre a autor ich zrejme nie náhodou predstavuje ako *anonymous*, z pohybov ich tel možno vidieť, že im nejde o popravu zločinca, nie sú tu nijaké gestá zlosti, ponižovania či iného trestania, skrátka len „si robia svoju prácu“.

Azda tým autor chcel poukázať na skutočnosť, ako mučenicka smrť prvého pápeža, okrem prirodzeného smútka, žiaľu a hrôzy, ktoré isto musela vyvoliť, predovšetkým prispela k *budovaniu* spoločenstva kresťanov a aj súčasnemu pozorovateľovi priponíma, že Cirkvena povstala a stojí na životnom svedectve (*martyrium*) a na obete mučeníkov.

Analogicky ako Ježiš hovorí o sebe: „*Až budem vyzdvihnutý zo zeme, všetkých pritiahnem k sebe*“ (Jn 12, 32), dá sa to povedať aj o Petrovi, viditeľnej hlave vznikajúcej Cirkvi. Traja „robotníci“ s príslušnou námahou dvihajú kríž s odsúdencom, netušiac, že tým dvihajú mýry kresťanského spoločenstva, resp. sadia do rímskej zeme *strom* Cirkvi, ktorá práve tu má natrvalo zapustiť svoje pevné korene, aby prinášala ovocie, ktoré odtiaľto bude – ako zo srdca – „pumpovať“ evanjelium Ježiša Krista do celého sveta. (Nerónov cirkus, na ktorom svätého Petra ukrižovali, sa podľa historických prameňov nachádzal na úpätí Vatikánskeho vršku, v miestach, kde je v súčasnosti komplex budov okolo Baziliky sv. Petra vo Vatikáne.)

Caravaggio teda nepredstavuje trojicu vykonávateľov rozsudku smrti v kontrapozícii so svätým Petrom, ale všetkých spoločne, vrátane kríza ako náky

>>>

stroja umučenia, predstavuje akoby *zahrnutých* v spoločnom, väčšom diele.

KÁZEŇ Z KRÍŽA

Mučenícku smrť predpovedal svätému Petrovi samotný Ježiš, keď mu – po odovzdaní moci nad svojimi „*ovcami a barákami*“ – povedal: „*Ked' zostaneš, vystrieš ruky, iný ťa opáše a povedie, kam nechceš*“ (Jn 18, 25). Evanjelistia poznamenáva, že „*to povedal, aby naznačil, akou smrťou oslávi Boha*“ (Jn 18, 26).

Ježiš však hovorí len o tom, že Petrova smrť bude násilná, neupresňuje formu mučeníctva. Opis mučeníckej smrti sväteho Petra nachádzame iba v apokryfnom spise *Skutky Petrove* (hl. 37 – 39), kde sa uvádza nielen jeho žiadosť, aby bol ukrižovaný dolu hlavou, ale aj jeho posledná kázeň z kríža, v ktorej okolostojacim učeníkom vysvetľuje túto svoju voľbu – ako protipól voči prevráteniu ľudskej prirodzenosti, zapríčinenému Adamovým hriechom.

Caravaggio sa zrejme inšpiroval týmto textom, keď znázorňuje sv. Petra pribitého na kríž dolu hlavou a pripraveného predniesť svoju poslednú kázeň, pri ktorej zároveň s posledným *amen* odovzdá svoju dušu Bohu. Peter je namaľovaný ako „starec“ (vo východnom zmysle tohto slova – ako človek, ktorý nahromadil za svoj život múdrost a tá ho nielenže charakterizuje v jeho slovách a činoch, ale priam sa mu zračí z očí, z tváre, z celého majestátneho po-

Svätý Peter upriamuje pohľad
na svoju ľavú ruku, pribitú
ku priečemu ramenu kríža

stoja), ktorý má svoj život i smrť tak-povediac *úplne pod kontrolou*, a to napriek tomu, že v tejto chvíli už „*iný ho opásal a vedie ho, kam nechce*“.

ÚČINKY HRIECHU

Prvý pápež, v bielom odevе, hoci len spodnom, upriamuje pohľad na svoju ľavú ruku, pribitú ku priečemu rame-

nu kríža. Ústa má otvorené, nie však v bolestnom výkriku, ale akoby práve začínať kázať. Tým, čo s vierou hľadia na jeho ukrižovanie – podľa citovaného apokryfu –, chce ukázať, čo spôsobil vo svete hriech: to, čo by malo byť hore, je dolu a naopak, to, čo by malo byť vpravo, je vľavo a naopak, to, čo by malo byť zlé, je dobré a naopak... Dlaňou pevne zoviera klinec, ktorý mu *pribil* ruku – podobne ako hriech, ktorý *upevňuje*, priam „*zakotvuje*“ usporiadanie človeka i sveta v tom, čo je zlé. Tak fakticky znemožňuje prevrátiť zvrátenosť späť „na nohy“, *pokým* tu pôsobí trýznivá sila hriechu.

Ak človek chce porozumieť tajomstvá večného života, musí porozumieť aj *mysterium iniquitatis* (tajomstvo neprávosti) a naplno si uvedomiť, čo spôsobuje hriech človeka. Caravaggiovo ukrižovanie sväteho Petra *ukazuje*, že aj násilie, spáchané na svätcovi, má akýsi vyšší význam – a to nielen preňho, keďže jeho mučeníctvo je vrcholným prejavom dôvery a vernosti Bohu, ale aj pre nás, ktorí o ním *rozjímame*, hľadiac na jeho umelecké spracovanie a uvažujúc nad ním.

STANISLAV KOŠČ

Ukrižovanie sväteho Petra
Olej na plátne, 230 x 175 cm, vytvorený v roku 1602, nachádza sa v Cerasiho kaplnke v kostole Santa Maria del Popolo v Ríme

Mat posledných pät dolárov,
tri dám do reklamy
Henry Ford

Mat posledné peniaze, objednám si

VOX
dvojtýždenník moderného kresťana

časopis v PDF formáte o náboženstve a kultúre

www.vox.prikryl.sk

OBJEDNÁVKY:
vox.zdruzenie@gmail.com • 0918 472 420

Objednajte si
VOX
na rok 2017

Farebné momentky

Výtvarník MARTIN LECHAN (1979) vstúpil so svojou prvotinou *Súcit je niekto* (Post Scriptum, 2016) aj na pole poézie. Výtvarnými očami vidí detailly, ktoré nevidia všetci alebo ich vidia iba matne.

Gabriele Marsili: *Nebo a zem*

Zmysel

niektoré rána sú také skutočné a také homogénne staručký pán kľačí v zámockej záhrade trhá burinu korienok za korienkom tak usilovne a trpeživo vsadený do bohatosti zelene tohto tichého skorého rána je toľko odtieňov zelenej tie najvzdialenejšie ústia do konkrétnej modrej to je precitnutie

Páni smotánkoví

premyslene zanedbaní s plnými vreckami argumentov v košeliach azda bielych (s vyhrnutými rukávmi) pri klamaní nepozerajú do zeme odkiaľ prišli na kávu si odskočia povedzme na Srí Lanku rozkývaný stôl podložia pár Rúfusmi a smrteľne vážne dokonale oznamia ti ako na výstrahu *sme už niekde inde* a aspoň v niečom majú pravdu ale povedzte mi kde to vlastne je?

Čo myslíš

čo môže byť krutejšie ako predbiehanie sa v spôsoboch ničenia žijúcich čo môže byť krehkejšie než báseň ako snehová vločka a predsa tá jediná čo dopadne na zem ako prvá stáva sa zárodkom lavíny ešte som dostatočne neodomrel aby som dával život

Od Vianoc do Veľkej noci

včera schúlený v postieľke dnes vykrútený ako paragraf pribitý na dreve kríža priklinovaný na dvere kríža prievnený aby si už neušiel pritlčený aby sme už mali pokoj a pokoj prichádza a nie je z tohto sveta

Niežoby

Boh nebol prítomný v našom kostole ale dnes prišiel v tele stál vzadu mal takmer tri roky volal sa Grétka a spieval falosne

Tak už zase

aj dnes nevieš kto si a prečo vychádzas do veterných ulíc s túžbou po tak prehnane silnom objati že by bolelo viac ako čokoľvek iné

V Rábe za tebou

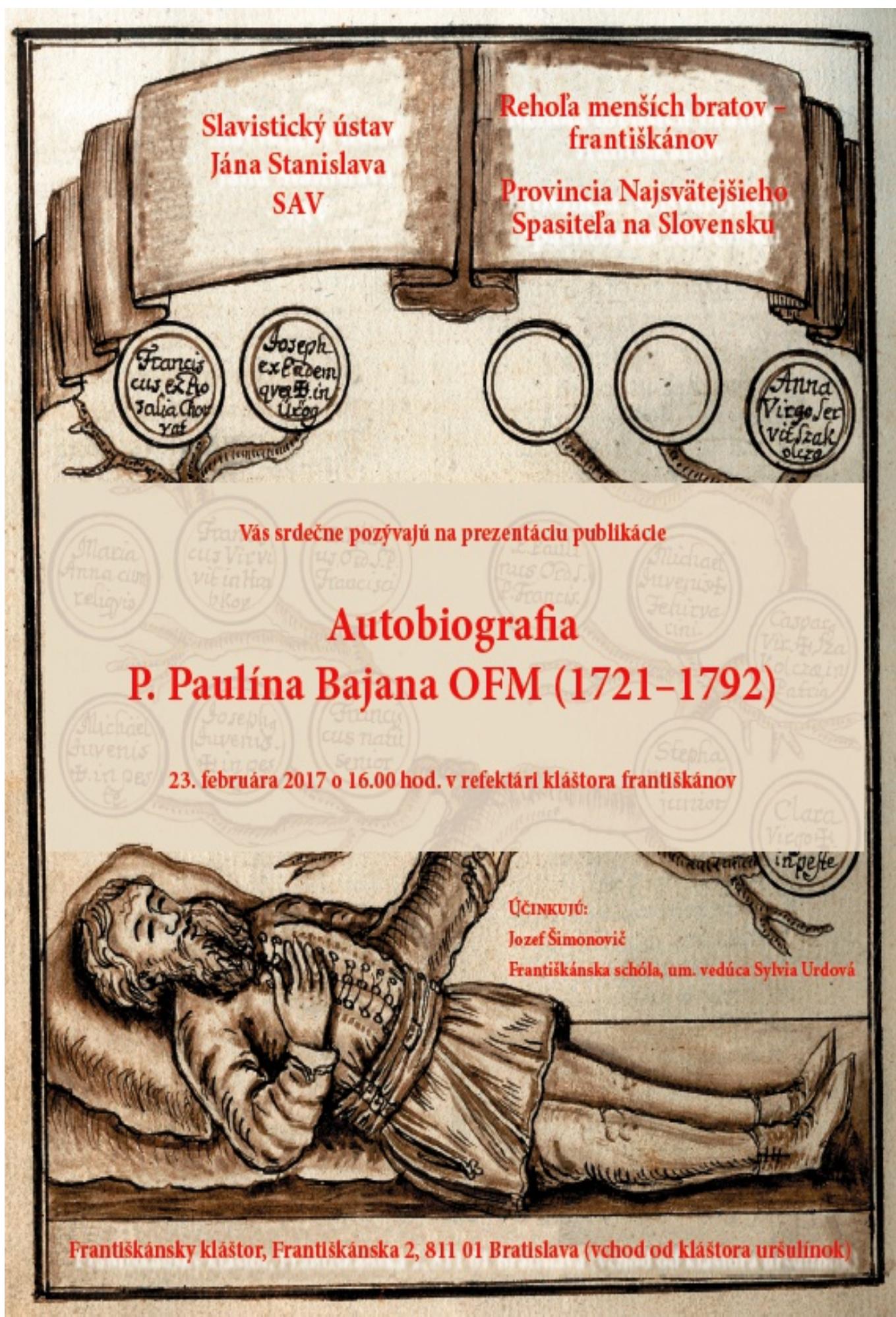
na pamiatku do ďalšieho stretnutia odnášam si od vás niekoľko dôležitých vecí maľovaný obrázok tulipánu s usmiatym srdiečkom a venovaním pári gôlov z obývačky od chlapca so silnými dioptriemi a citom stisk dlane muža ktorý ostáva od teba štyri neuveriteľné palacinky a vôňu neba ktorú som držal na rukách

Johanka

bolestné výkriky smerujú ku nebu spolu s dymom plamene hltajú sväticu tak zostúp z hranice a dokáž že si Božia dcéra hlupáci viditeľný oheň už nič nezmôže horela dávno predtým

Vtedy a dnes

bál si sa ľudí dnes ich máš tak rád že nevedia čo vlastne od nich chceš a začínajú sa t'a báť je ti to l'uto

Veda, viera a zmysel života – úvaha nad knihou A. McGratha

Dawkinsov boh

Richard Dawkins je asi najznámejším ateistom súčasnosti. Napísal niekoľko čitateľsky úspešných prác (*Sebecký gén*, *Slepý hodinár*, *Výstup na horu nepravdepodobnosti* a iné), v ktorých prezentuje kontroverzné názory na vzťah vedy a náboženstva. Popularizáciu vedeckého výskumu spája s ostrými útokmi proti viere. Kniha *Dawkinsov boh* z pera Alistera McGratha, profesora historickej teológie na Oxfordskej univerzite, je odpoveďou na publikované tvrdenia Richarda Dawkinsa.

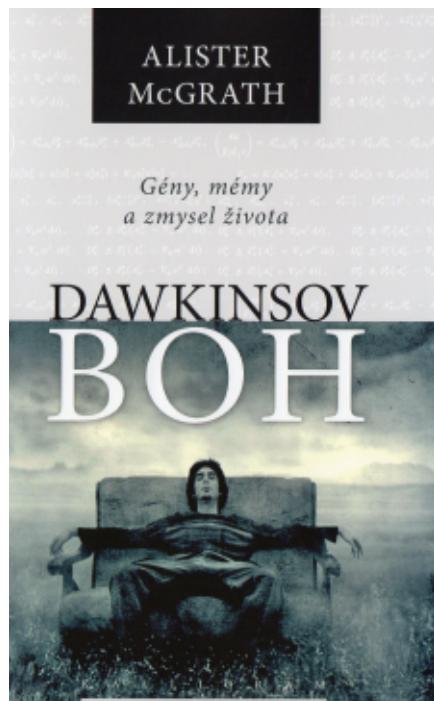
Autor sa zameriava na kritické posúdenie Dawkinsovo hodnotenia dôsledkov evolučnej teórie na náboženstvo. Podľa Dawkinsa je totiž teória evolúcie nespochybniel'na a kl'účová, dá sa aplikovať na celý vesmír, takže iné vysvetlenia nie sú vôbec nutné. Darwinizmus prestáva byť čisto biologickou teóriou a stáva sa svetonázorom.

Takéto chápanie vedie Dawkinsa k tomu, že bez rozpakov uplatňuje evolučnú teóriu v oblastiach, ktoré sú za hranicami biológie i prírodných vied. Príkladom môže byť úsilie aplikovať teóriu evolúcie (darwinizmus) na ľudskú kultúru a spoločenské vzťahy. Dochádza tak k veľmi problematickému, neakceptovateľnému prechodu od biológie k filozofii a teológii. V súvise s tým McGrath zdôrazňuje, že prírodovedou nemožno vysvetliť náboženstvo.

ZAOBAĽOVANIE VEDOU

Dawkins sa uzavrel do myšlienkového sveta, v ktorom Boh nemá nijaké miesto (paradoxne, to mu nebráni neustále proti nemu bojovať). To, čo predchádzajúce generácie vysvetľovali s odvolaním sa na božského stvoriteľa, možno vraj ľahko vložiť do darvinovského rámca – veriť v Boha teda nie je nutné ani múdre.

R. Dawkins však ide ešte ďalej a náboženstvo nazýva vírusom mysele. O vieri v Boha hovorí ako o zhubejnej nákaze, ktorá infikuje ľudský mozog. Neznamená to však nič iné, len to, že slovná ekvilibristika chce byť vedou. Rétoricky prezentovaný „argument“, že Boh je vírus, nie je podložený nijakými faktami, ide teda o subjektívne vyjadrenia, odrážajúce osobnú zaujatosť a nepochopenie náboženstva, osobitne kresťanského.

McGrath píše: „Dawkins podľa všetkého predpokladá, že čitatelia budú nekriticky preberať jeho subjektívne názory na zhubnosť náboženstva.“ Ale čo ak jeho ateizmus v skutočnosti spočíva na morálnych úvahách a až späť sa premietá do oblasti vedy?! Vyzerá to tak. Samotný Dawkins uznáva, že veda nemôže určiť, čo je dobro a čo zlo. Prečo potom tvrdí, že náboženstvo je zlé? Jednoznačne: nevychádza z vedy, vedou iba zaobaľuje svoje ideologické tézy.

ZBYTOČNÝ ÚCEL?

Slepé fyzikálne sily, prirodzené, nevytvárajú nijaký zmysel a ani len zdanie spravodlivosti. Ateistické poňatie evolúcie vylučuje akúkoľvek predstavu účelu. Azda možno hovoriť o smere pohybu, ale určite nie o úcale.

Dawkins sa s tým fakticky stotožňuje a dokonca tvrdí, vyplýva to z jeho spekulácií, že ak chápeme mechanizmus čohosi, tak aspekt účelu je nadbytočný; neexistuje nijaký dôvod klásť si otázku, prečo sa veci udiali, jednoducho sa udiali. Nevidí inú možnú odpoved' ako darvinovský prírodný výber. Nuž, to je značne pochmúrna predstava: „*Prečo sme sa vôbec narodili? Darwinovská odpoveď znie: Vďaka prírodnému výberu. Toto je v skutočnosti darvinovská odpoveď takmer na každú otázku.*“

Dawkins, napriek zdaniu vedeckosti, predovšetkým systematicky zosmiešňuje a démonizuje konkurenčné názory, s tendenciou zámerne ich skresľovať a stavať oponentov (veriacich) do pozície naivných hlupákov. Jeho vyhlásenia sú vystužené skôr agresívnou rétorikou ako precíznymi argumentmi na báze dôkazov. Všimli si to viacerí, konštatuje to aj McGrath: „*Otvorene poviedané, Dawkinsov boj proti teológii je povrchný a nekorektný, často nejde o nič iné ako lacné získavanie bodov.*“

ODHALENIE POMÝLENOSTI

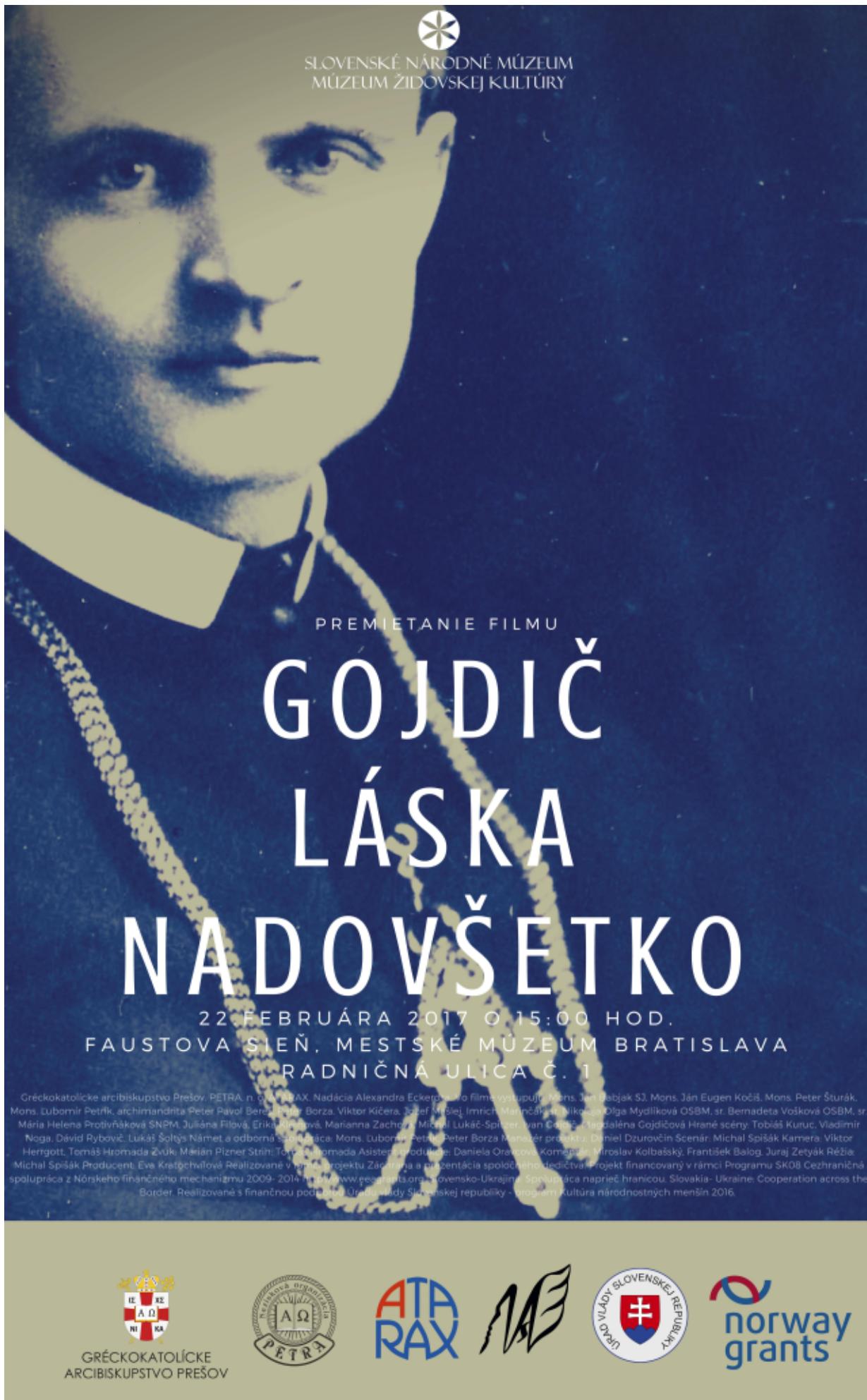
Skrátka, Dawkins má vlastné utkvelige predstavy o náboženstve a o ľuďoch, ktorí veria v Boha, ale jeho osobná definícia viery je „*nefunkčná a neudržateľná*“ a „*vôbec sa nepodobá na to, v čo veria kresťania*“. Kresťanstvo si vždy vysoko cenilo racionalitu a nikdy nezavrhovalo rozum, spájať ho so zasleenosťou je prinajmenšom neúctivé.

Alister McGrath vynikajúcim spôsobom, pokojne a uváživo, pritom zrozumiteľne odhaluje pomýlenosť, respektíve úcelovosť a demagogické podfarbenie Dawkinsových téz. Argumenty prírodovedy – skutočné argumenty, nie ich svojvoľná interpretácia – vedú nanajvýš k agnosticizmu. To, čo viedie k ateizmu, je nevedeckej povahy.

Tak ako náboženstvo, aj ateizmus je presvedčenie. Ateizmus je forma vieri. Sotva bude niekto schopný vyriešiť otázku existencie Boha s úplnou istotou. Zároveň sa dá povedať, že veci, ktoré sú naozaj dôležité, sa nachádzajú spravidla mimo priestoru zjavných dôkazov. Ľudské hľadanie pravdy o živote by malo byť úprimné a poctivé: „*Dawkinsov ateizmus v skutočnosti vôbec nespočíva na jeho vede, ale na implicitných a väčšinou neoverených nahromadeniach skrytých nevedeckých významov a názorov.*“

JÁN MARŠÁLEK

Alister McGrath: *Dawkinsov boh*
Bratislava, Kalligram, 2008

**FAKULTY STREDOEURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ
UNIVERZITY KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE**

Vás srdečne pozýva na vedeckú konferenciu

RUDOLF DILONG A KATOLÍCKA MODERNA

Dátum, čas a miesto konania: 21. marec 2017 o 9:30 hod.

Dražovská 4, Nitra (miestnosť A 112)

Cieľ konferencie: Konferencia je organizovaná v rámci riešenia grantového projektu *VEGA 1/0060/15 Katolicka literatúra v stredoeurópskom priestore*, ktorého cieľom je zmapovať a komparativne zanalyzovať fenomén katolickej literatúry v stredoeurópskom priestore, a to konkrétnie vo vývinovom procese slovenskej, českej, maďarskej i poľskej literatúry a kultúry. Zároveň je tu možnosť pripomenúť si význam života a diela najvýraznejšej osobnosti slovenskej katolickej moderny Rudolfa Dilonga.

Vedecký garant: prof. PhDr. Tibor Žilka, DrSc.

Organizačný garant: PhDr. Ján Gallik, PhD.

**Objednajte si
dvojtýždenník o náboženstve a kultúre**

VOX

Celý ročník
si môžete objednať

kedykoľvek v priebehu roka.

Neprídeť tak nielen o jednotlivé čísla, ale ani o prílohy.

**Ročné predplatné je 10 eur,
polročné 6 eur.**

Do správy pre prijímateľa kvôli identifikácii platby

uveďte

priezvisko a adresu

VOX

**Dvojtýždenník o náboženstve
a kultúre**

Vydáva Rada pre vedu, vzdelanie
a kultúru KBS

Adresa redakcie: Dvojkrižna 4,
821 07 Bratislava

ISSN 1339-3634

Vychádza dvojtýždenne v pdf podobe.
Cirkevný censor: ThLic. Zdeno Pupík, PhD

Šéfredaktor: Mgr. Pavol Prikryl
tel. +421 915 793 811,
e-mail: prikryl62@gmail.com

Predplatné si je možné objednať

e-mailom alebo telefonicky:

vox.zdruzenie@gmail.com,

prikryl62@gmail.com

+421 915 793 811

Číslo bankového konta:

SK03 0200 0000 0035 0204 0751